

Eli Støa og Bendik Manum

Friluftsliv og bærekraft: en del av problemet, eller en del av løsningen?

Dokumentasjonsrapport case 2: Fritidsboliger

Trondheim, mars 2013



Forord

Bakgrunnen for forskningsprosjektet “Friluftsliv og bærekraftig forbruk: en del av problemet eller en del av løsningen?” er en kartlegging av miljøbelastningen av norsk fritidsforbruk gjort av Vestlandsforskning i samarbeid med SIFO (Hille et al 2007). Prosjektet studerer drivkrefter bak norsk fritidsforbruk og fritidsboliger er ett av fire deltemaer. De andre temaene var fritidsutstyr, fritidsbåter og fritidsmobilitet. Prosjektet var et samarbeid mellom Vestlandsforskning, SIFO og NTNU, der Carlo Aall ved Vestlandsforskning var prosjektleder. Det er finansiert av Norges Forskningsråd gjennom programmet Miljø 2015 i perioden 2008-2010. En felles artikkel fra prosjektet er publisert høsten 2011:

Aall, C., Klepp, I.G., Støa, E., Engeset, A.B., Skuland, S. (2011): “Leisure and Sustainable Development in Norway: Part of the Solution and the Problem” in *Leisure Studies* volume 30:4, p453-476, London: Routledge

Delprosjektet som beskrives i denne rapporten ble gjennomført ved NTNU av Eli Støa (delprosjektleder) og Bendik Manum ved fakultet for Arkitektur og billedkunst og Margrethe Aune, Institutt for tverrfaglige kulturstudier. Dokumentasjonsrapporten presenterer metodiske tilnærminger og de empiriske funnene fra datainnsamlingen i case 2, fritidsboliger. For en mer detaljert presentasjon, se Støa et al (2011) og Aall et al (2011). For øvrig foreligger følgende publikasjoner fra delprosjektet:

Støa, E (2008): “Urban cottages – rural homes? Challenges towards a more sustainable residential culture and the role of architecture” in *Nordic Journal of Architectural Research*, 2008/3 p.58-71, Trondheim.

Støa E, B Manum og M Aune (2010): ”Hus eller hytte – en studie av norske fritidsboliger” i *Rapport fra konferansen Forsking i Friluft 2009*, FRIFO-rapport 2010 (hele rapporten kan bestilles her: <http://www.frifo.no/Default.asp?WCI=DisplayGroup&WCE=272&DGI=272>)

Støa E, B Manum and M Aune (2011): ”Drømmen om det enkle liv – et grunnlag for mer bærekraftig hyttekultur” i Gansmo, H.J., Berker, T., Jørgensen, F.A. (eds.). *Den norske hytta. Mellom bærekraft og behag*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag

Trondheim, mars 2013

Eli Støa
Fakultet for arkitektur og billedkunst
NTNU

Innhold

Forord	1
Innhold	2
1. Innledning.....	3
Fritidsboliger	3
2. Datainnsamling og metodiske tilnærminger	3
Spørreundersøkelse	3
Kvalitative intervjuer.....	4
3. Hus og hytter – noen mønstre	4
Hyttetyper og verdi.....	4
Inntekt, bolig og hytte	5
Hvor mye brukes hyttene?.....	6
Hyttestandard og holdning til standard	8
Hvorfor reise på hytte?	11
Natur, hjemme og på hytta	12
4. Fritidsboligens betydning	12
Drømmen om det enkle liv	13
Forholdet mellom bolig og hytte	13
5. Oppsummering og konklusjon	14
Referanser.....	17
Vedlegg	18
Vedlegg 1: Spørreskjema	19
Vedlegg 2: Svarinngang	23
Vedlegg 3: Intervvjuguide 1	25
Vedlegg 4: Intervvjuguide 2 (gruppeintervju)	25
Vedlegg 5: Intervvjuguide hyttemesse, Trondheim 8-9 mai 2009.....	26
Vedlegg 6: Supplerende figurer	27

1. Innledning

Prosjektet "Friluftsliv og bærekraftig forbruk: en del av problemet eller en del av løsningen?" er en oppfølging av noen av resultatene fra prosjektet "Environmental aspects with leisure-time consumption: theoretical developments, empirical analysis and normative discussions" (Hille et. al 2007) som var finansiert av Norges Forskningsråds RAMBU program. Målet med oppfølgingsprosjektet har vært å se på sammenhengen mellom fritidsforbruk og bærekraft innenfor fire deltemaer: 1) Fritidsklær og utstyr 2) Fritidsboliger 3) Fritidsbåter og 4) Fritidsmobilitet. Rapporten fra det forrige fritidsprosjektet utført av Hille et. al (2007) viste blant annet at dette er disse fritidsaktivitetene nordmenn bruker mest tid og penger på. På bakgrunn av studier av mønstre og drivkrefter bak de fire aktivitetene, og sammenhengen mellom dem, diskuterer prosjektet mulige tiltak som kan gjøre aktivitetene mer bærekraftige og hvilke føringer dette kan gi for en framtidig miljøpolitikk (Aall et al 2011). Vestlandsforskning har hatt prosjektledelsen og ansvar for case 4, SIFO har hatt ansvar for case 1 og 3, mens NTNU har hatt ansvar for case 2.

Fritidsboliger

Denne rapporten oppsummerer resultatene fra delprosjektet om fritidsboliger. Her har vi ønsket å se utviklingen innenfor fritidsbolig-sektoren i lys av det som skjer i norsk boligsektor generelt. I de seneste årene har antall sentrumsnære boliger økt voldsomt. Et stort antall av disse er meget små boliger, - boliger som i mange henseende avviker mye fra hva som tidligere har vært vurdert som gode boliger. Mange av de nye byboligprosjektene bidrar dessuten sterkt til endringer i bymiljøet ved at det er bygd tett og ved at åpne byrom er bygget igjen. Samtidig med disse endringene i boligbyggeriet opplever vi bygging av store antall fritidsboliger med karakter av å være "boliger nummer to", - boliger med samme størrelse, standard og komfort som "primærboliger". Denne utviklingen reiser en rekke spørsmål og utfordringer knyttet til forbruk, energi og miljø.

Undersøkelsen forsøker primært å belyse to tema. Det ene er å se etter eventuelle sammenhenger mellom utviklingen av norske byer og deres boligområder og utviklingen vi ser innenfor hytter og fritidsboliger. Et viktig spørsmål i denne sammenheng er om fortettingsstrategien har ført til en "flukt" fra byen i fritiden. Et annet spørsmål er hvordan vi skal forstå utviklingen. Tradisjonelt har det vært en sterk kobling mellom hytter og enkelt friluftsliv. Hva representerer de nye og velutstyrte fritidsboligene i forhold til de gamle mer primitivt utstyrte hyttene i denne sammenhengen?

2. Datainnsamling og metodiske tilnærminger

For å belyse disse spørsmålene har forskningsprosjektet omfattet en landsdekkende spørreundersøkelse og en serie dybdeintervjuer. Det er også gjennomført intervjuer og studier av markedsføring ved en større hyttemesse.

Spørreundersøkelse

Med spørreundersøkelsen har vi ønsket å belyse sammenhenger mellom tre elementer, nemlig husholdningstype (antall personer, alder, familierelasjon, inntekt, kulturell og sosial bakgrunn), husholdningenes hus og hytter (sted, bygningstype, størrelse, byggeår, teknisk standard, anskaffelsestidspunkt) og husholdningenes bruk av sine hus og hytter (tidsbruk, antall besøk, reistid, reisemåte) (se vedlegg 1). Denne delen av studien er gjennomført i samarbeid med Sentio AS.

Spørreskjemaet ble høsten 2008 sendt til et landsrepresentativt utvalg på 2250 personer i tillegg til et representativt utvalg på 950 personer bosatt i Trondheim. Bakgrunnen for en overrepresentasjon fra Trondheim var ønsket om å rekruttere husholdninger til intervjuer. Vi mottok til sammen 781 svar som tilsvarer en svarandel på 28 % av et nettoutvalg på 2750, 536 svar fra det nasjonale utvalget og 245 fra Trondheims-utvalget. Analyser av husholdningenes alder, kjønn, utdanning, inntekt eller boligtype viste imidlertid ingen store skjevheter som følge av den lave svarprosenten (se vedlegg 2). Andelen respondenter som oppgir å eie eller disponere hytte er 49 %, hvilket samsvarer med andre undersøkelser (Farstad et al., 2008). Når andelen hytteeiere kun utgjør om lag halvparten av respondentene, blir antallet respondenter på noen svaralternativ likevel såpass lavt at det er knyttet en statistisk usikkerhet resultatene. I noen tilfeller fant vi dessuten at overrepresentasjonen fra Trondheim påvirket resultatene, spesielt når tallene ble brutt ned på enkelte delspørsmål. Begge deler tas høyde for i analysen og presentasjonene av resultatene.

Kvalitative intervjuer

Gjennom dybdeintervjuer av utvalgte husholdninger har vi hatt mulighet til å få nærmere innsikt i fritidsboligens betydning. Vi spurte om beboernes forhold til og bruk av sine fritidsboliger, hva de satte mest pris på ved det å ha tilgang til hytte, og om forholdet mellom fritidsboliger og primærboliger. Vi var interessert i å avdekke om folks holdninger og vaner når det gjelder fritidsboliger hadde sammenheng med måten de bor på.

Vår og sommer 2009 ble det gjennomført kvalitative intervjuer med til sammen 15 respondenter fra 11 husholdninger bosatt i Trondheim,. Om lag halvparten av informantene som deltok i de kvalitative intervjuene var husholdninger bosatt sentrumsnært i Trondheim, rekruttert via spørreundersøkelsen. Resten representerte hytteeiere i to utvalgte hytteområder nær Trondheim: Et område ved sjøen som består av moderne, små og velutstyrte hytter, og et på fjellet med store, velutstyrte hytter bygget i mer tradisjonell hyttestil. Informantene fra disse to hytteområdene ble intervjuet gjennom gruppeintervjuer der representanter for 2 eller 3 husholdninger deltok (vedlegg 4). Blant informantene var det overvekt av par i 50-70 årene med voksne barn. Flere av dem var skilt og etablert på nytt med ny partner. Noen få var yngre par med hjemmeboende tenåringsbarn.

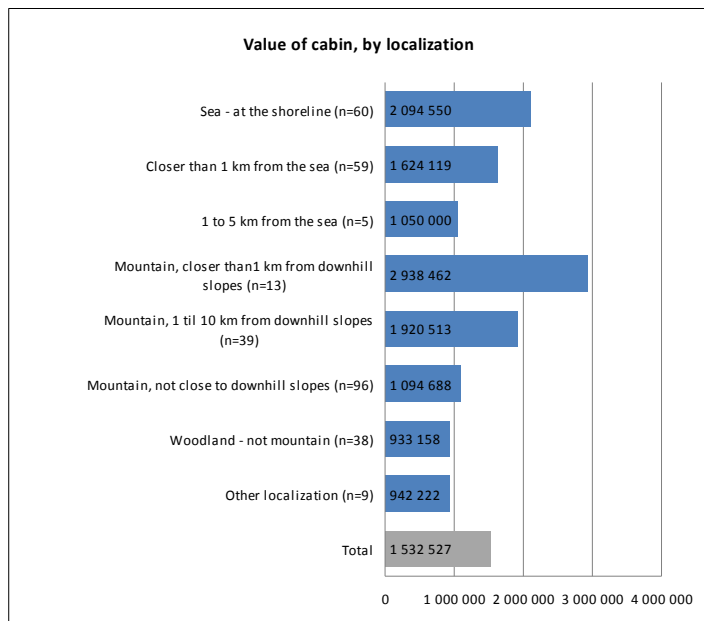
Det ble også innhentet informasjon gjennom intervjuer og analyse av brosjyremateriell fra en større hyttemesse (vedlegg 5).

3. Hus og hytter – noen mønstre

I dette avsnittet presenterer vi noen av de viktigste resultatene fra spørreundersøkelsen. For analyser og drøftinger, se Støa et al, 2010, Aall et al, 2011 og Støa et al 2011.

Hyttetyper og verdi

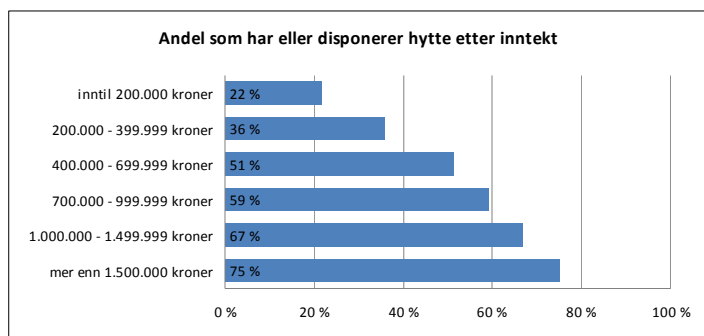
Norske hytter grupperes ofte i tre hovedkategorier ut fra lokalisering: Fjellhytter, skogshytter og sjøhytter. I vår undersøkelse har vi nyansert denne inndelingen noe, og har valgt å dele fjell- og sjøhytter i underkategorier etter avstand til det som kan betraktes som viktige attraksjoner, nærmere bestemt avstand til alpinanlegg for fjellhytter og avstand til sjøen for sjøhytter. Figur 1 illustrerer hvordan hyttenes antatte salgsverdi varierer for de ulike kategoriene. Det framkommer tydelig at avstanden til attraksjonen påvirker verdien: De dyreste hyttene er de som ligger i kort avstand til alpinanlegg (mindre enn 1 km), fulgt av hytter med strandlinje, mens de rimeligste hyttene er innlandshytter i lavlandet.



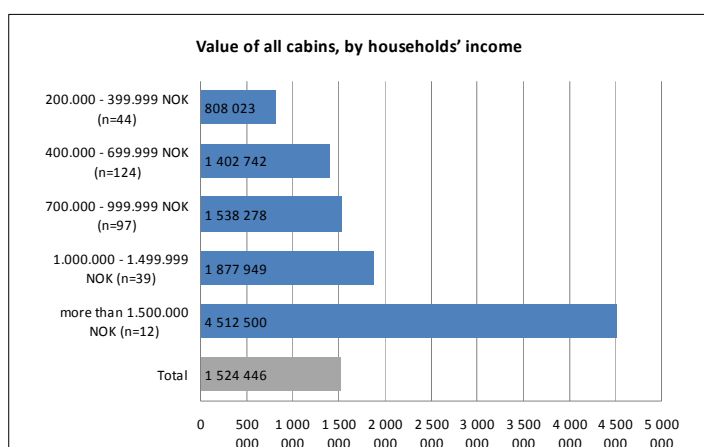
Figur 1: Hytteverdi ut fra lokalisering av hytta

Inntekt, bolig og hytte

Figur 2 viser sammenhengen mellom husholdningsinntekt og det å eie eller disponere hytte. Ikke overraskende er resultatet at jo høyere inntekt, jo høyere andel av husholdningene disponerer hytte. Også verdien av hyttene blant dem som har hytte, øker med økende inntekt (figur 3).



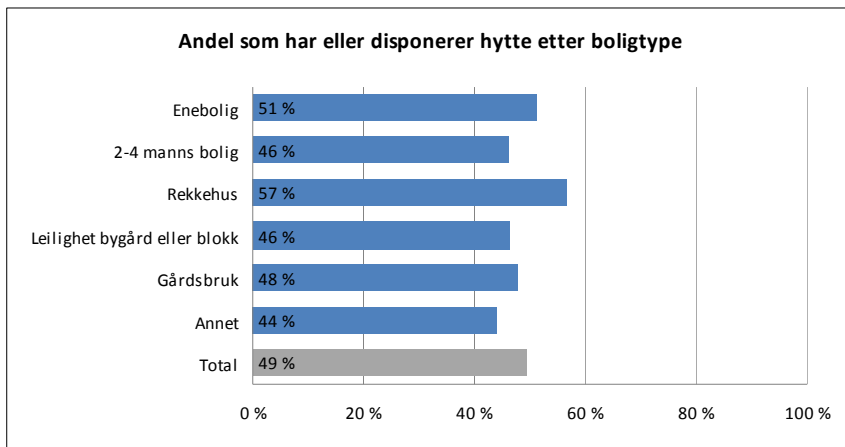
Figur 2: Sammenheng mellom husholdningenes bruttoinntekt og det å eie / disponere hytte.



Figur 3: Sammenheng mellom husholdningenes bruttoinntekt og hyttenes Verdi, etter husholdningens inntekt

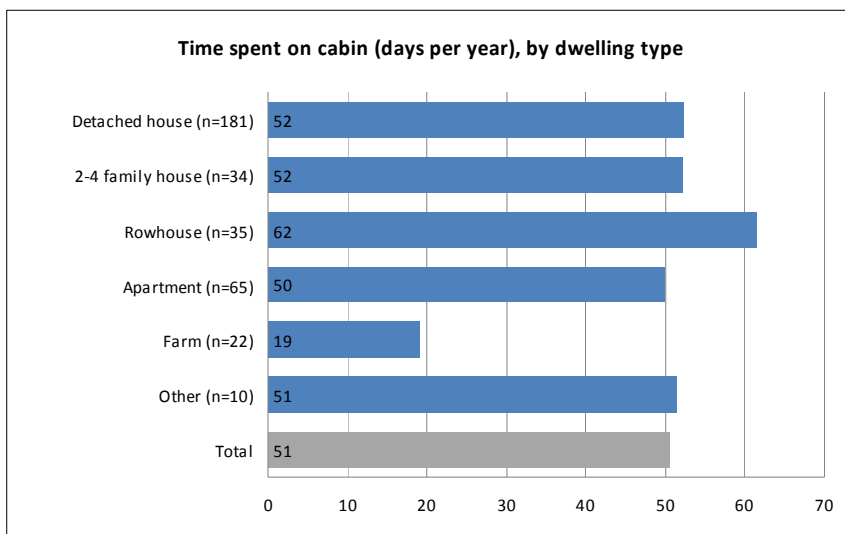
Et utgangspunkt for forskningsprosjektet var interesse for eventuelle sammenhenger mellom folks hus og hytter. Figur 4 viser boligtype i forhold til det å disponere hytte. Selv om vi ser at det å ha hytte varierer lite med boligtype, finner vi likevel noe større hytteandel blant

husholdninger som bor i enebolig eller rekkehus. Det at enebolig her scorer noe høyere enn leiligheter samsvarer med overnevnte resultat om sammenhengen mellom høy inntekt og det å ha hytte. Resultatet for rekkehus er imidlertid mindre opplagt; rekkehus er den boligtypen med størst andel beboere som har hytte, større andel enn blant beboere i enebolig.



Figur 4: Andel husholdninger som har eller disponerer hytte etter boligtype

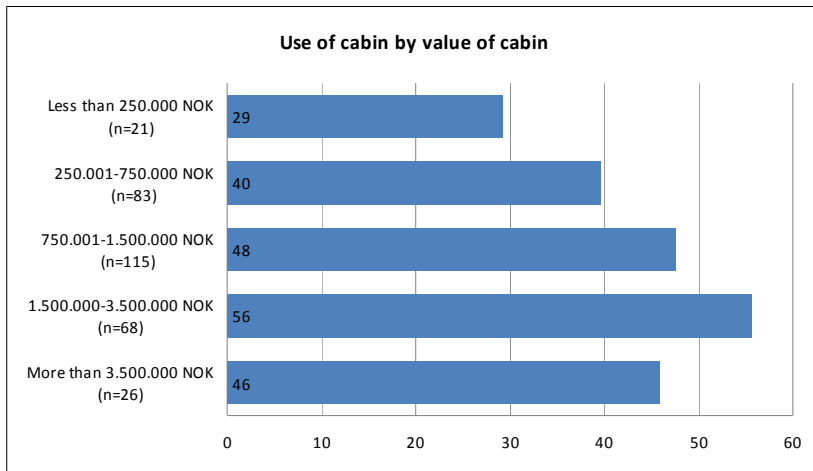
Hvis vi ser på hvor mye tid som tilbringes på hyttene (figur 5), blir dette bildet enda tydeligere. Rekkehusbeboerne er ikke bare de som i størst grad disponerer hytte, men er også de som bruker hyttene sine mest og som har de dyreste hyttene. Det synes altså å være en kobling mellom det å bo i rekkehus og det å prioritere hytte. Vi ser også at beboere på gårdsbruk bruker hyttene sine minst, selv om de har like stor tilgang på hytter som de som bor i andre boligtyper.



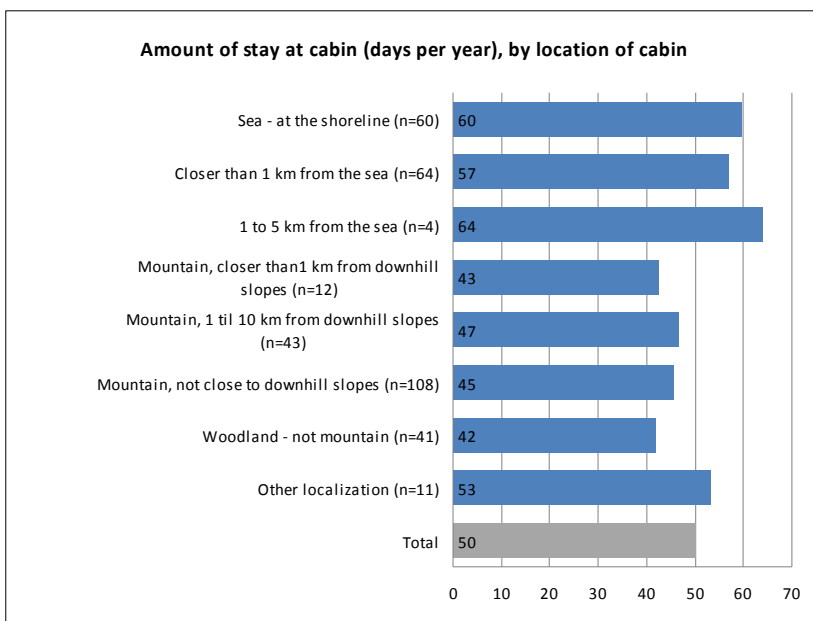
Figur 5: Hvor mye tid som tilbringes på hytta (dager per år) etter boligtype

Hvor mye brukes hyttene?

Det generelle bildet er at hyttebruken øker med verdien på hyttene. Likevel ser vi (figure 6) at dette ikke gjelder for de aller dyreste hyttene. Når vi sammenligner ulike hyttetypene, finner vi at hyttene som er lokalisert nærmest alpin-anlegg, og som er de som har antatt høyest salgsverdi, er mindre brukt enn de som ikke er fullt så dyre.

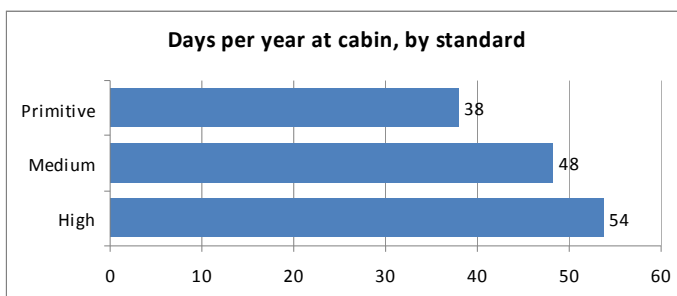


Figur 6: Hvor mye tid tilbringes på hytta (dager per år) etter hytteverdi



Figur 7: Hvor mye tid tilbringes på hytta (dager per år) etter lokalisering

Når det gjelder i hvilken grad hyttenes standard påvirker hyttebruken, er det generelle bildet at de med høyest standard brukes mest (figur 8) (for definisjonen av ulike standard-nivåer, se neste avsnitt). Unntaket gjelder også her den tidligere nevnte hytta som ligger nær alpin-anlegg. Disse brukes mindre enn gjennomsnittet uavhengig av standard (figur 7).

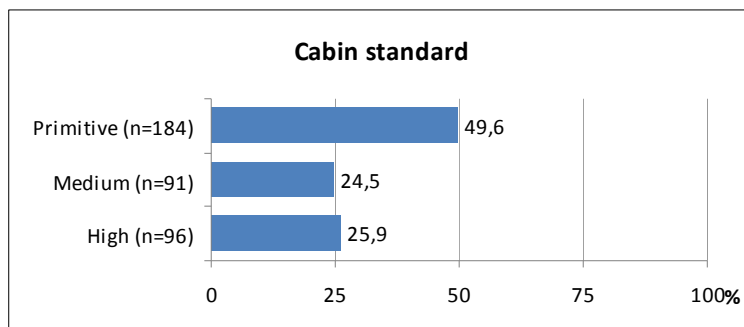


Figur 8: Hvor mye tid tilbringes på hytta (dager per år) etter hyttenes standard

Hyttestandard og holdning til standard

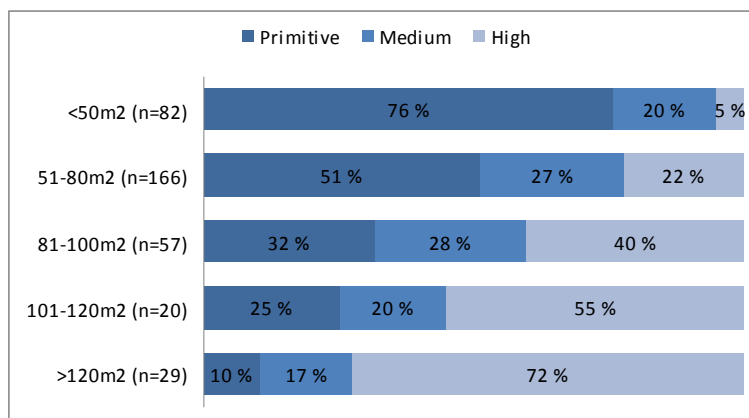
I løpet av de siste tiårene, har norske hytter økt betraktelig i både størrelse og standard. I samme periode har ordinære leiligheter blitt mindre. I 2009 var gjennomsnittsstørrelsen på nye hytter 107 m², det vil si omtrent på størrelse med en gjennomsnittlig ny bolig (SSB 2010a+b).

Komfortnivå og teknisk standard på norske hytter varierer mye. Basert på data fra vår spørreundersøkelse, har vi definert tre ulike standardnivåer: «Primitiv standard» betyr at hytta mangler innlagt vann, «middels standard» innebærer at den har innlagt strøm, vann, vannklosett og dusj/badekar og «høy standard» betyr at den i tillegg har utstyr som vaskemaskin og oppvaskmaskin, noe vi også kan kalle «boligstandard». Figur 9 viser fordelingen av de tre standardnivåene i vårt materiale. Halvparten av hyttene har strøm og innlagt vann, en andel som økte til om lag 70 % for hyttene som er bygget etter år 2000. Om lag en fjerdedel av hyttene i vårt materiale har «boligstandard», altså at de i tillegg til å ha innlagt strøm, vannklosett og dusj også har vaskemaskin og oppvaskmaskin. Dette gjelder mer enn 40 % av alle hyttene bygget etter 1990, mens det gjelder om lag 20 % av de som er eldre enn dette. Tre av ti oppgir å ha TV mens kun ca 5 % har internett på hytta.



Figur 9: Fordeling av ulike standardnivåer på hyttene:
Primitiv: ikke innlagt vann
Middels: innlagt strøm, vann, vannklosett og dusj/badekar
Høy: innlagt strøm, vann, vannklosett og dusj/badekar, vaskemaskin og oppvaskmaskin

Når det gjelder størrelse på hyttene er om lag 70 % av hyttene mindre enn 80 m², 23 % er mindre enn 50 m², mens 8 % er større enn 120 m². Ikke overraskende er det samsvar mellom hyttestørrelse og standard i den forstand at det er de minste hyttene som oftest er uten innlagt vann eller strøm (figur 10). På grunn av denne sammenhengen har vi ikke tatt med areal som en variabel i framstillingen av hyttestandard. Med hensyn til standard, spurte vi også om hvorvidt hyttene hadde permanent installasjon av tv og internet, med i lys av den raske utbyggingen av trådløs internett vil denne informasjonen ikke nødvendigvis si noe om hyttenes tekniske standard. Når vi senere (og tidligere) i rapporten bruker begrepet teknisk standard om hyttene vises det derfor til definisjonene gitt over og i figur 9.



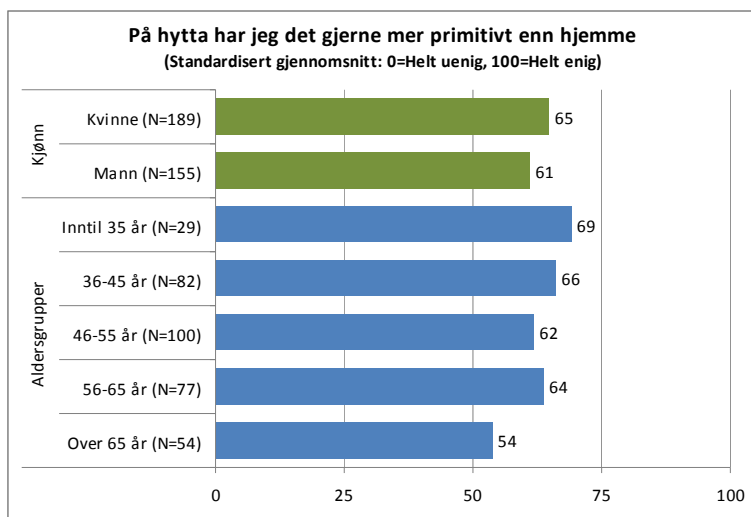
Figur 10: Hyttenes standard i forhold til areal

For å få innblikk i holdningene til hyttenes standard, spurte vi om i hvilken grad folk var enige i påstanden ”På hytta har jeg det gjerne mer primitivt enn hjemme”. Som det framgår av tabell 1, er 60 % av respondentene enige (”noe enige” eller ”helt enige”) i denne påstanden mens 26 % er uenige (”noe uenige” eller ”helt uenige”). På bakgrunn av den høye standarden på dagens nybygde hytter (eller fritidsboliger) er det overraskende å finne en slik overvekt mot det å ønske hyttelivet mer primitivt enn hjemme.

”På hytta har jeg gjerne det mer primitivt enn hjemme”	
Helt uenig	16,90 %
Noe uenig	9,10 %
Både og	12,90 %
Noe enig	27,70 %
Helt enig	33,40 %
	100 %

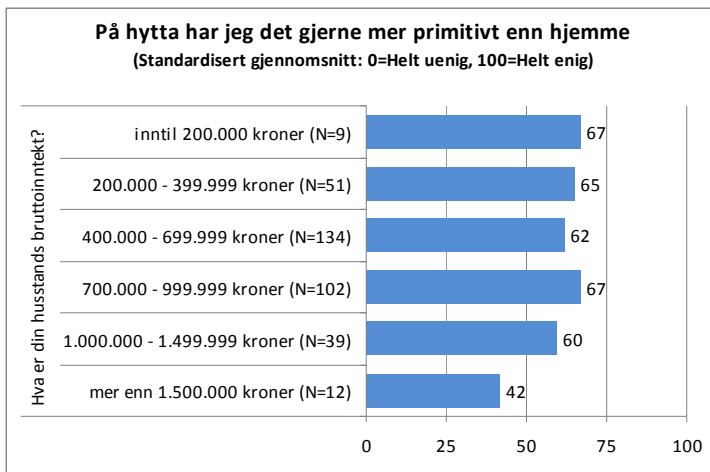
Tabell 1: ”På hytta har jeg gjerne det mer primitivt enn hjemme”. Alle svar

Figurene 11, 12 og 13 viser mer detaljerte resultater rundt dette spørsmål, nærmere bestemt enighet i påstanden etter henholdsvis personalder, inntekt og utdanning. Her er det flere interessante mønstre. Man kunne tro at eldre, de som generelt er oppvokst under enklere kår enn de yngre, var mest tilbøyelige til å ville ha det enklere eller mer primitivt på hytta enn hjemme, men slik synes det ikke å være. Figur 11 viser hvordan alle aldersgrupper er enige i ønsket om å ha det mer primitivt på hytta enn hjemme, men at denne enigheten er klart lavest blant den eldste aldersgruppen. Resultatene sier ikke noe om personer endrer oppfatning over tid, altså om dagens 35-åringer vil mene det samme som dagens 65-åringer når de selv blir 65, eller om det er permanente forskjeller i holdninger mellom personer som i dag er 35 år og de som i dag er 65 år.

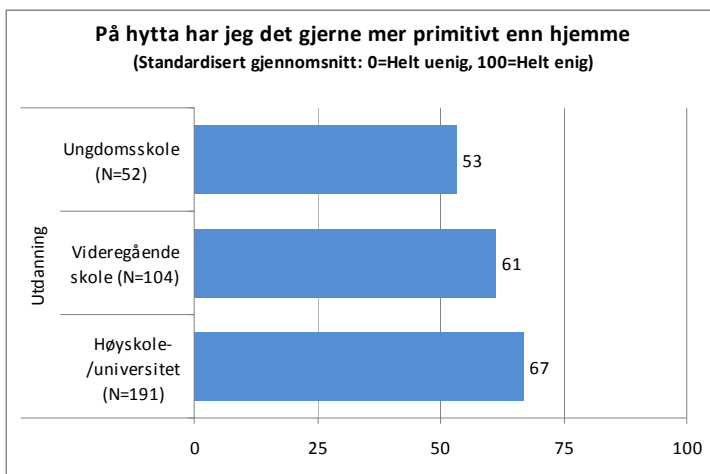


Figur 11: ”På hytta har jeg det mer primitivt enn hjemme”, - etter alder

Når det gjelder inntekt og utdanning, viser figurene 12 og 13 hvordan disse forholdene korrelerer omvendt av hverandre med ønsket om primitivt hytteliv; ønsket om primitiv hytte øker med høyere utdanning mens den avtar med høy inntekt.

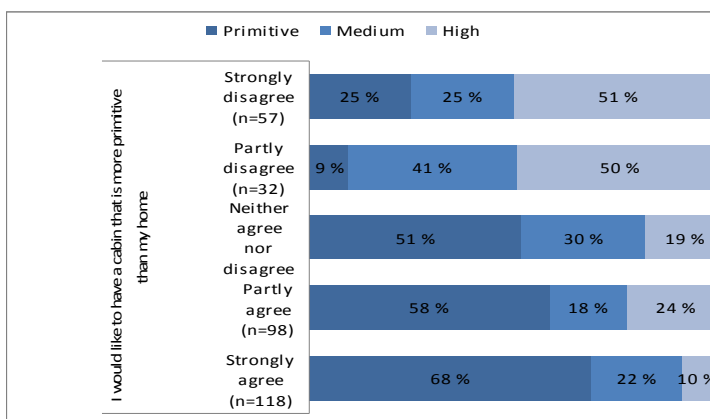


Figur 12: "På hytta har jeg det mer primitivt enn hjemme", - etter inntekt



Figur 13: "På hytta har jeg det mer primitivt enn hjemme", - etter utdanning

Ser vi nærmere på resultatene finner vi ikke uventet at graden av enighet med utsagnet korrelerer med den faktiske standarden på hytta (figur 14) ved at de som har hytter med lav hyttestandard er mer tilbøyelige til å sette pris på at det er primitivt enn de som har høyere standard. Mens det er et visst samsvar mellom høy utdanning og det å foretrekke en primitiv hytte, er det motsatte som nevnt tilfelle når det gjelder de som har høy inntekt. Og dersom vi kobler informasjon om inntekt og utdanning (figur 15 og 16) og sammenligner kategoriene "lav utdanning og lav inntekt" med "høy utdanning og lav inntekt" finner vi at mens de to gruppene disponerer hytter med lignende standard (dvs. i gjennomsnitt lav standard) har de ulik holdning til standard. Blant gruppen «høy utdanning og lav inntekt» er det 74 % som svarer at de er helt eller delvis enige i utsagnet "Jeg vil gjerne ha det mer primitivt på hytta enn hjemme", mens det bare er 54 % blant dem med lav utdanning som er helt eller delvis enige i utsagnet.



Figur 14: Holdninger til standard – i forhold til standarden på respondentenes hytte

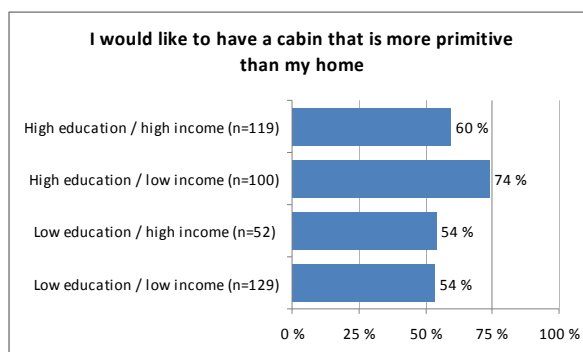
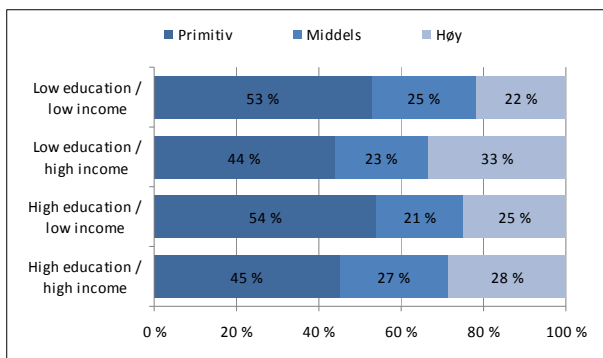
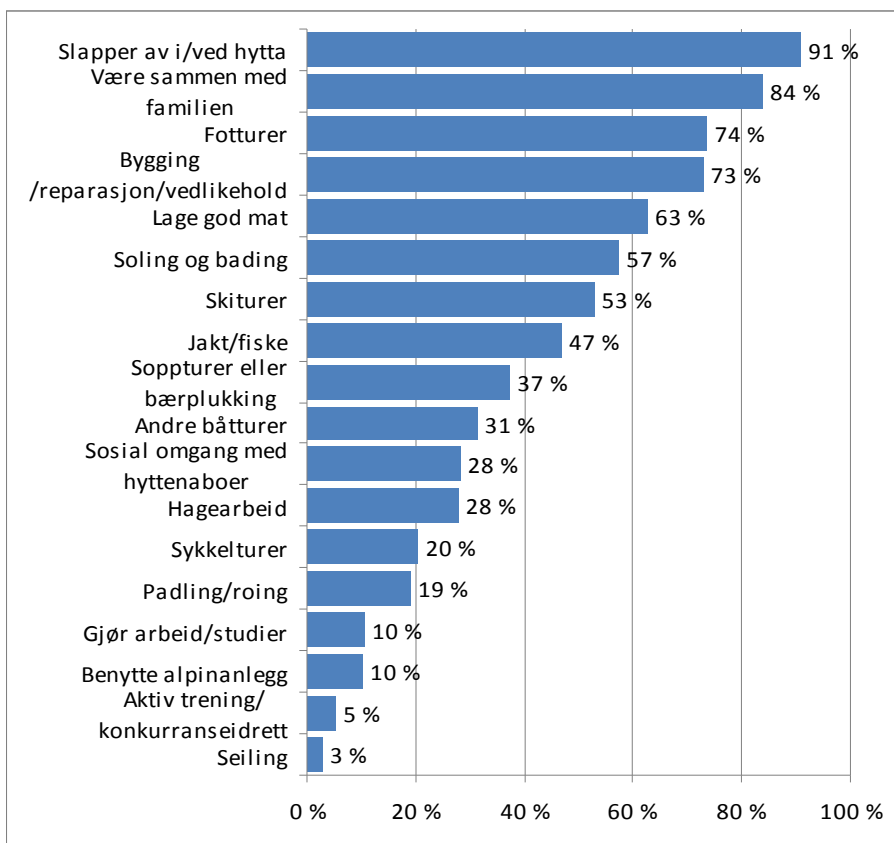


Figure 15: Hyttenes standard etter utdanning og inntekt

Figure 16: Helt eller delvis enige i utsagnet "Jeg vil gjerne ha det mer primitivt på hytta enn hjemme" etter utdanning og inntekt

Hvorfor reise på hytte?

Et viktig tema i forskningsprosjektet har vært om de nye store hyttene representerer en utvikling mot "second homes" / "multiple homes", eller om de fremdeles oppfattes som noe helt annet enn primærboliger. Kaltenborn (1998) undersøkte hvorfor folk hadde hytte. Han fant at den viktigste motivasjonen var å være nær naturen, oppleve forandring fra hverdagen og å være sammen med familie. I vår undersøkelse spurte vi om hva folk ofte gjør på sine hytter og som de anser som viktige grunner for å være på hytta. Svarene er sammenfattet i figur 17 og viser samme mønster som hos Kaltenborn: Folk drar på hytta for å slappe av ved hytta, for å være sammen med familie, for å gå tur og for å bygge, reparere og vedlikeholde. Bare 10 % oppgir at arbeid eller studier er noe de ofte gjør på hytta. De siste tiårs store endringer er altså mer knyttet til den fysiske utformingen av hytta enn til motiver for å ha hytte eller til hva man faktisk gjør der. Det er derfor antagelig riktigere å forstå de siste års økning i hyttenes



Figur 17: Viktige aktiviteter på hytta.

størrelse og standard som et uttrykk for vår generelle velstandsøkning enn som et fundamentalt skifte i hytteidealene eller hyttebruk.

Natur, hjemme og på hytta

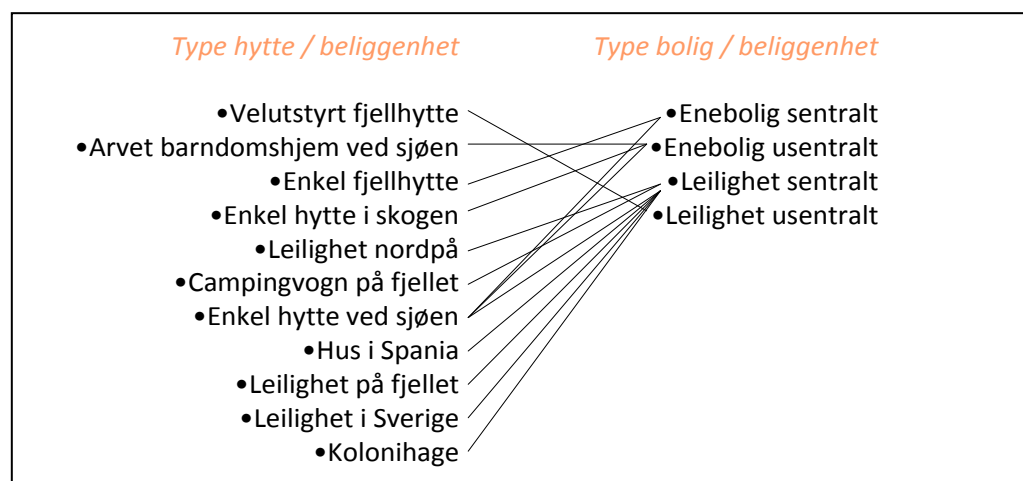
Et annet tema vi ønsket å undersøke nærmere var forholdet mellom natur/friareal hjemme og på hytta. I hvilken grad er flere og større hytter en kompensasjon for mer urbant dagligliv? Tabell 2 viser fordeling av respondentenes enighet i uttalelsen ”Jeg/vi ville brukt hytte mindre om jeg/vi hadde mer natur/friareal hjemme.” (alle svar). Resultatene viser en overveldende uenighet i påstanden; hele 77 % er uenige mens bare 16 % er enige (tabell 2). Videre har husholdningenes boligtype ingen signifikant sammenheng med uenigheten. Selv om vi i enkeltintervjuer finner flere eksempler på personer som bevisst kombinerer bybolig uten hage med en hytte/fritidsbolig som de kan bruke ofte (noe vi kommer tilbake til), finner vi altså ikke slik prioritering som en generell trend. Svarene fra spørreundersøkelsen tilsier altså at hyttebehov ikke uten videre kan reduseres ved å tilby mer natur og friarealer der folk bor.

”Jeg/vi ville brukt hytte mindre om jeg/vi hadde mer natur/friarealer hjemme”	
Helt uenig	70,10 %
Noe uenig	6,70 %
Både og	7,60 %
Noe enig	4,10 %
Helt enig	11,40 %
	100 %

Tabell 2

4. Fritidsboligens betydning

Materialet fra kvalitative intervjuer med hytteeiere gir et mangfoldig og sammensatt bilde. Selv med et begrenset utvalg av informanter, er svært mange typer fritidsboliger representert. Flere husholdninger eier eller har tilgang til flere typer fritidsboliger. Mangfoldet gjelder både den fysiske hytta, dens beliggenhet og koblingen mellom primærbolig og hytte.



Figur 18: Fritidsboligtyper representert i intervjumaterialet – og forbindelse til primærbolig

Vi finner et stort spenn i oppfatninger om hvordan hytta skal se ut, om den skal være ”moderne” eller ”tradisjonell” og om standard og størrelse. Mange vektlegger at det skal være ”enkelt” å være på hytta men legger svært ulikt innhold i dette. Det er også forskjellige syn på om hytta bør ligge langt fra folk eller om det er positivt å ha naboer i nærheten, og om hytta er en arena for sosialt samvær med familier, venner og hyttenaboer eller om den er viktig som et sted der man trekke seg tilbake og være i fred. Og sist men ikke minst, er det mange ulike varianter av sammenhenger mellom hvordan folk bor og hva slags hytte de har og hvor mye de bruker den.

Drømmen om det enkle liv

Samtidig som informantenes oppfatninger og prioriteringer varierer mye, er det noen temaer og generelle begrunnelser som går igjen. Eksempler på slike temaer er identitet, tilhørighet, forandring fra hverdagen, frihet og enkelhet. Begrepet ”enkelt” eller ”enkelhet” er spesielt interessant, både fordi det kan betraktes som en ”sosio-materiell” dimensjon i den forstand at det berører både sosiokulturelle aspekter og konkrete fysiske/arkitektoniske rammer, og fordi mange forhold knyttet til ”enkelhet” nå synes å være i endring i norsk hyttekultur. Som tidligere nevnt, er et resultat fra spørreundersøkelsen at mange ønsker å ha det mer primitivt på hytta enn hjemme. Intervjuene viser at begrepet ”enkelt” har et sammensatt innhold. For noen betyr enkelhet at hytta kan være liten, fordi dette gir mindre å holde rent og mindre å holde orden på, og at den gjerne kan ha enkel/lav teknisk standard med færre tekniske installasjoner enn hjemme. For andre betyr ”enkelt” det helt motsatte, nemlig mest mulig bekvemt, - med tekniske hjelpemidler og komfort som hjemme og dermed ”et enkelt liv” fritt for manuell oppvask, vannbæring eller annet arbeid som er knyttet til primitivt hytteliv. Noen trekker også fram ønsket om lite vedlikehold som begrunnelse for at hytta skal være ny og ”moderne”. For andre er enkelhet knyttet til sosial omgang i betydningen at det skal være enkelt å stikke innom og lett å invitere. Enkelhet knyttes også til kvaliteter som ro, stillhet, ”langsom tid”, det å kunne senke skuldrene og legge fra seg klokka og innebærer dermed motsatsen til støy, stress, tidsklemme og ”multitasking” som for mange preger hverdagslivet. Se Støa et al (2011) for en mer omfattende analyse og drøfting.

Forholdet mellom bolig og hytte

Når det gjelder primærboligens betydning for hva slags hytte man har, hvordan man bruker hytta og hva slags forhold man har til den, har informantene svært ulike oppfatninger.

I intervjuene oppgir noen at det ikke er sammenheng mellom valg av bolig og valg av hytte. De sier at valg av hytte og bruk av hytte avgjøres av helt andre forhold enn ”måten man bor på”, og familiesituasjon og arbeidssituasjon blir nevnt som langt viktigere. Noen trekker fram at hytta er arvet, og dermed ikke var noe de hadde valgt fritt. Andre oppgir at det *er* sammenheng mellom valg av bolig og valg av hytte. Slike sammenhenger kan imidlertid være vidt forskjellige; for noen er hytta et bevisst valg om en motsats til primærboligen mens andre bevisst søker samme kvaliteter på hytta som de verdsetter hjemme.

Informanter som vektlegger forskjellene på primærboligen og hytta viser gjerne til egenskaper ved nærmiljøet / omgivelsene. Et eksempel på dette er en mann (48) som bor i en enebolig nær bysentrum og har hytte i en ”hyttelandsby” ved kysten nord for Trondheim. Han sier: ”Jeg bor liksom litt på landet i byen, mens her på landet er det litt urbant”. Han har hytte i et område der det er et aktivt sosialt liv både blant hyttenaboene og i sammen med

lokalbefolkningen, og der et serveringssted fungerer som et attraktivt felles samlingssted. Men det er ikke slik at den ene arenaen er ”bedre” enn det andre, hus og hytte utfyller hverandre og gir muligheter til å leve ut forskjellige sider ved seg selv og til å oppnå forandring mellom hverdag og fritid. I materialet finnes det også andre typer motsetninger mellom hus og hytte, for eksempler at folk som har brukt mange år på oppussingsprosjekter hjemme ønsker seg en enkel hytte som trenger minimalt med vedlikehold.

Vi finner også eksempler på at hytta fungerer som en kompensasjon eller en flukt fra sider ved bylivet som oppleves som negative. For noen henger dette tett sammen med måten de bor på. En informant gir tydelig uttrykk for at primærboligen ikke dekker alle hans behov og at hytta har noen av de egenskapene som han savner hjemme: ”.. *det er en enkelt boligstandard i TOBB leilighet (...) det gir meg en sånn silo følelse – jeg blir litt inneklemt i en byleilighet.. Så det å få komme ut i frisk luft og et fritt område, det er veldig viktig for meg*” (mann, 61). Andre beskriver hvordan hytta gir mulighet for å ”slippe unna” noen av ulempene ved å bo i en bygård: ”..*det at du hører naboen om lørdagskvelden kommer hjem fra byen og sånn da. Så kommer de kl. 03 om natten og gjaller i gangene her med høye stemmer og så våkner du. Der har du vinduet åpent på soverommet og så kvitrer det så fint med fugler i trærne.*” (mann, 63). Selv om hytta for enkelte kan kompensere for ulemper eller mangler i hverdagslivet, tilsier intervjuene at hytte som ”noe annet” enn boligen handler mer om avveksling og forandring enn om ”flukt” fra byen.

Det er dessuten noen som søker de samme kvalitetene på hytta som de har hjemme. De som bruker ”marka” aktivt hjemme liker også turer både sommer og vinter på fjellet. De som søker fred og ro på hytta, kan prøve å oppnå det samme i sin faste bolig: ”*Det er stille og fredelig der vi bor (...). Vi prøver å få det tilpasset hele livet – det vi opplever på [hytta]*” (kvinne, 43).

Noen få av dem vi snakket med har bevisst valgt en kompakt boform fordi de har hytte. Men *ingen sier at de ville brukt hytta mindre (eller mer) dersom de hadde bodd annerledes.* Det finnes altså ikke noe grunnlag i vårt materiale for å si at vi gjennom å planlegge urbane boligområder med bedre tilgang på grøntarealer, mer private hager, bedre støyskjerming osv, kan bidra til at folk får mindre behov for å dra på hytta.

5. Oppsummering og konklusjon

I løpet av de siste tiårene har nye norske hytter økt både i størrelse og standard. Utviklingen i hyttesektoren representerer en utfordring på flere områder når det gjelder forbruk og bærekraft, som for eksempel økt energibruk til oppvarming og transport. Samtidig er hytter og hytteliv viktige elementer i norsk kultur og representerer økt livskvalitet for eierne ved blant annet å gi muligheter for tilgang til naturen, fysisk aktivitet, rekreasjon, familieliv og et enklere liv enn hjemme.

Målet med undersøkelsen har vært å undersøke om endringene i hyttesektoren reflekterer nye bruksmåter og hytteidealer, og i så fall hva implikasjonene av disse endringene kan være. Vi fant at til tross for forbedret teknisk standard, har folks aktiviteter i og rundt hyttene ikke endret seg vesentlig. Vi bruker hyttene hovedsakelig til utendørs aktiviteter og som en arena for avslapping sammen med familie og venner, akkurat som folk gjorde for noen tiår tilbake.

Til tross for det faktum at hyttene i dag ofte ligner boliger når det gjelder størrelse og standard, er hovedformålet med å ha hytte å oppnå forandring fra hverdagslivet. Vår undersøkelse støtter ikke opp under den såkalte «kompensasjonsteorien» som tilsier at husholdninger som

mangler hage, nærhet til naturen, privatliv, stillhet og god plass i sin primærbolig, disponerer og bruker hytter i større grad enn det de som har boliger med de nevnte kvalitetene. Vi finner tvert i mot at de som har størst hytter også gjerne er de som har størst hus og ofte hus med i landlige omgivelser. Det er i midlertid verdt å merke seg at rekkehuseierne er de som både i aller størst grad disponerer hytte og bruker hytta mest.

Det ser ut til at folks vektlegging av hytta som en kontrast til dagliglivet handler om å forflytte seg til et annet sted mer enn akkurat de materielle egenskapene ved hytta eller boligen. Til tross for økende størrelse og standard, er enkelhet og det enkle liv fortsatt viktige attraksjoner ved hyttelivet. Men som tidligere nevnt har disse begrepene et sammensatt og delvis kontrastfylt innhold som er knyttet både til fysiske og sosiale aspekter. «Enkelt» kan både bety «primitiv standard» og «høy komfort», og kan like gjerne være knyttet til sosiale omgangsformer og praksiser som til tekniske og arkitektoniske løsninger.

Dersom vi skal diskutere alternative hyttetyper i et miljøperspektiv, er enkelhet like fullt en interessant tilnærming. Det er ikke opplagt at store luksushytter er det som best tilfredsstillende folks drømmer om det gode hytteliv. Faktisk finnes det fortsatt folk som foretrekker enkelhet i form av det å måtte hente ved til oppvarming og bære vann fra brønnen, selv om de fleste setter pris på tekniske installasjoner og utstyr som gjør hyttelivet enkelt og lettvent.

Miljøaspekter knyttet til hytter og hytteliv er imidlertid ikke noe mange av informantene er opptatt av. Folk setter pris på høy teknisk standard når de har det, selv om de ikke nødvendigvis betrakter dette som avgjørende for et godt hytteliv. I diskusjonen om standard og enkelhet kan det imidlertid være hensiktsmessig å skille mellom høy teknisk standard og høy standard i form av god plass. Når det gjelder størrelsen på hyttene, argumenterer noen av informantene for små og kompakte hytter fram for store. Begrunnelsen er at mye plass innebærer mer arbeid med renhold og vedlikehold, noe som for mange ikke samsvarer med et godt hytteliv.

Disse resultatene kan ha flere implikasjoner når det gjelder miljøpolitiske virkemidler. Med den sentrale posisjonen hytter har i norsk kultur, er det vanskelig å se for deg at det er mulig å dempe veksten i hyttebygging og hyttebruk uten å innføre upopulære restriksjoner. Vi bør derfor heller satse på å utvikle strategier og fysiske løsninger for hytter og hytteområder som skiller seg fra det som normalt bygges i dag. Når det kun er store hytter tilknyttet vei, vann og strøm som markedsføres og selges, kan dette være like mye drevet fram av grunneieres og lokale næringslivsinteresser som av endrede krav hos hyttekjøperne.

Distinksjonen mellom standard og areal kan være nyttig når vi drøfter hyttesektoren i et miljøperspektiv siden det særlig er det økende arealet som påvirker forbruket av ressurser og energibruk både i bygge og bruksfasen, i tillegg til at det påvirker omfanget av naturinngrep. Høy teknisk standard kan også medføre et økt ressursforbruk, men som ledd i en kontinuerlig teknisk utvikling av energieffektive løsninger og smart teknologi som gjør det mulig å optimalisere f.eks energiforbruket, kan høy teknisk standard også bidra til å redusere negative konsekvenser av hyttebyggingen. Kombinasjonen av små, kompakte hytter og høy teknisk standard kan derfor være en bærekraftig måte å sikre at folk oppnår noen av sine hyttedrømmer uten å ekskludere dem som *ikke* foretrekker hytter som på alle måter er enkle og primitive.

Til slutt: Våre resultater indikerer ingen generell tendens til at norske hytter er blitt hjem nr. 2 i den forstand at hytta oppleves mer likt med primærboligen når det gjelder meningsinnhold

og aktiviteter. Folk har hytter fordi de skaper rammer for en annen type liv enn primærboligen gjør. Det kan virke som om det ligger en motsetning mellom de «hjemlige» fysiske egenskapene ved nye hytter og folks holdninger, f.eks. når det gjelder det å sette pris på at de har det mer primitivt på hytte enn hjemme, og aktiviteter på hytta. Forestillingene om hva vi skal eller kan gjøre på forskjellige steder hjemme eller på hytta ser ut til å være viktigere enn utformingen av bygningene eller de fysiske omgivelsene. Det å ha en fin hage hjemme gir ikke nødvendigvis muligheten til å lytte på fuglesangen eller slappe av sammen med venner dersom hverdagen er for travel med arbeid og andre plikter.

I et slikt perspektiv, kan hyttenes standard enten de er luksuriøse eller primitive og enten de har boligstandard eller ikke, forstås utfra hva folk har råd til og hva som blir tilbudt i markedet og ikke nødvendigvis som et resultat av grunnleggende behov eller preferanser. «Det gode hyttelivet» synes å være en måte å tenke på og en måte å «være et sted», heller enn som noe som er direkte avhengig av selve stedet og den konkrete bygningen. Hvis dette er tilfellet, burde det være mulig å dekke vårt behov for hytteliv med atskillig mindre miljøkonsekvenser enn hva som er tilfelle i Norge i dag.

Referanser

- Aall, C., Klepp, I.G., Støa, E., Engeset, A.B., Skuland, S. (2011): "Leisure and Sustainable Development in Norway: Part of the Solution and the Problem" in *Leisure Studies* volume 30:4, p453-476, London: Routledge
- Farstad, M, J F Rye and R Almås (2008): *Fritidsboligfenomenet i Norge*. Notat nr 11/08. Trondheim: Norsk Senter for Bygdeforskning
- Hille, J., Aall, C. & Klepp, I. G. (2007): Miljøbelastninger fra norsk fritidsforbruk – en kartlegging. VF-rapport 1/07. Sogndal: Vestlandsforskning.
- Kaltenborn, B. P. (1998): "The alternate home – motives of recreation home use", in *Norsk Geografisk tidsskrift*, vol 52 121-134, Oslo
- Statistics Norway (2010a): "Buildings completed. Average utility floor space per dwelling units, in different types of building. m2. 2000-2009 "
- http://www.ssb.no/english/subjects/10/09/byggeareal_tab_en/t-19-en.html
- Statistics Norway (2010b): "Buildings completed. Holiday houses. Number, utility floor space, average utility floor space. 1983-2009 "
- http://www.ssb.no/english/subjects/10/09/byggeareal_tab_en/t-20-en.html
- Støa, E (2008): "Urban cottages – rural homes? Challenges towards a more sustainable residential culture and the role of architecture" in *Nordic Journal of Architectural Research*, 2008/3 p.58-71, Trondheim.
- Støa E, B Manum og M Aune (2010): "Hus eller hytte – en studie av norske fritidsboliger" i *Rapport fra konferansen Forsking i Friluft 2009*, FRIFO-rapport 2010 (hele rapporten kan bestilles her: <http://www.frifo.no/Default.asp?WCI=DisplayGroup&WCE=272&DGI=272>)
- Støa E, B Manum and M Aune (2011): "Drømmen om det enkle liv – et grunnlag for mer bærekraftig hyttekultur" i Gansmo, H.J., Berker, T., Jørgensen, F.A. (eds.). *Den norske hytta. Mellom bærekraft og behag*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag

Vedlegg

Vedlegg 1: Spørreskjema

Vedlegg 2: Svarinngang (skrevet av Roar Håskjold, Sentio AS)

Vedlegg 3: Intervjuguide 1

Vedlegg 4: Intervjuguide 2

Vedlegg 5: Intervjuguide, hyttemesse

Vedlegg 6: Supplerende figurer

Vedlegg 1: Spørreskjema

Planer for hus/bolig

9. Har du/deres planer om **kjøp** av hus/bolig de nærmeste 2 år?
 Nei Ja (Vennligst beskriv kort boligtype, omtrentlig areal og sted ☺)

10. Har du/deres planer om **salg** av hus/bolig de nærmeste 2 år?
 Nei Ja

11. Har du/deres planer om **større ombygging/rehabilitering** av boligen innen 2 år?
 Nei Ja

Planer for hytte/fritidsbolig

12. Har du/deres planer om **kjøp** av fritidsbolig/hytte/feriebolig de nærmeste 2 år?
 Nei Ja (Hvis ja, kryss av for: Vennligst beskriv kort omtrentlig areal, beliggenhet/sted ☺)

13. Har du/deres planer om **salg** av fritidsbolig/hytte/feriebolig de nærmeste 2 år (uten å kjøpe en annen)?
 Nei Ja

14. Har du/deres planer om **større ombygging/rehabilitering** av fritidsbolig/hytte innen nærmeste 2 år?
 Nei Ja

Hus/bolig

15. Hus slags bolig bor du/deres i? (Ett kryss)
 Enebolig
 2-4 mans bolig
 Rekkehus
 Leilighet i bygård eller blokk
 Hybel
 Gårdsbruk
 Annet

17. Hva er ditt/deres postnummer?
 (Skriv inn postnummer)

18. Hva er boligens størrelse? m²
 (Oppgi ca m² bruksareal)

19. Når ble huset oppført?
 (Oppgi årstall)

20. Hva er anslått salgsverdi i dag?
 (Angi ca. verdi i hele millioner norske kroner.
 Eksempel: 3 50 000 kr = 0,35 eller 1 200 000 kr = 1,20)

21. Har boligen automatisk(e) styringssystem(er) for innetemperatur (nattsenkning, 'hjemme/borte'-regulering etc.)
 Ja Nei

22. Senker du/deres innetemperaturen i boligen når du/deres vinterstid er borte i helger eller ferie?
 Ja, hver gang som regel Ja, av og til Nei, nesten aldri

23. Disponerer du/deres mer enn en bolig (for eksempel i forbindelse med ukependling)?
 Nei Ja (Hvis ja, angi boligtype og sted (eks.: leilighet, Oslo)

Oppvarming

24. Eier eller disponerer du eller din husstand hytte/fritidsbolig/hytte (heretter kalt "hytte")?
 Nei (Gå til spørsmål 49)
 Ja, Hvis du/deres eier/disponerer flere enn en hytte, hvor mange? (Skriv inn antall)

25. Hvis ja, hvor mange av disse hyttene har du/deres benyttet siste år?

NTNU
 Fakultet for arkitektur og billedkunst
 Institutt for byggekunst, prosjektering og forvaltning

Personopplysninger

1. Kjønn Kvinne Mann ... 2. Fødselsår 19 3. Sivilstand: Gift/Samboende Enslig Enke/Enkemann

4. Er det barn i din husholdning?
 Ja Nei Hopp til spm 5. Antall hjemmeboende barn: Antall barn med delt bosted:
 4b. Hvis det er barn i din husholdning, hvor mange er det i ulike aldersgrupper?
 Antall barn under 6 år: Antall barn 6-18 år: Antall barn over 18 år:

5. Hva er din høyeste utdanning/skolegang?
 (Sett ett kryss)
 Ungdomsskole/realcoleniivå (inntil 10 års skolegang) inntil 200.000 kroner
 Videregående skole/gymnasnivå (11-13 års skolegang) 200.000 - 399.999 kroner
 Høyskole-/universitet (Mer enn 12 års skolegang/studier) 400.000 - 699.999 kroner
 700.000 - 999.999 kroner
 1.000.000 - 1.499.999 kroner
 mer enn 1.500.000 kroner

Økonomiske prioriteringer

7. Hvis du/deres vant 2 millioner kroner i et lotteri, hvordan ville du/deres disponert pengene?
 (Maks. ett kryss per linje (hvis ikke relevant: ikke sett kryss))

	Helt sikkert	Anselig	Kansje	Nepp	Helt sikkert ikke
Kjøpt egen bolig (større bolig / dyrere bolig)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Kjøpt bolig for å leie ut	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Kjøpt hytte	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Kjøpt bil	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Kjøpt båt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Nedbetalte gjeld	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Satt dem i banken	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Plassert dem i aksjer/verdi papirer	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Tatt fri/ferie fra arbeid lenge (...og reist eller liknende)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

8. Hvis din/deres økonomiske situasjon brått ble slik at du/deres skyldte 500 000 mer enn hva du/deres kunne betjene, hvilke økonomiske disposisjoner ville du/deres da gjøre?
 (Maks. ett kryss per linje (hvis ikke relevant: ikke sett kryss))

	Helt sikkert	Anselig	Kansje	Nepp	Helt sikkert ikke
Selge egen bolig / kjøpe rimeligere bolig	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Selge hytte (og eventuelt kjøpe rimeligere hytte)	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Selge båt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Selge aksjer/verdi papirer	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

38. Hva er vanligste reise måte til hytta?
 Hvis reiser består av flere reise måter, kryss av for lengste reise i kolonne I, nest lengste i kolonne II osv.
 Maks tre kryss per hytte.

	HYTTE 1		HYTTE 2		HYTTE 3	
	I	II	I	II	I	II
Egen bil	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Buss	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Tog	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Fly	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Rutebåt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Fritidsbåt	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Drosje	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Snøscooter	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

39. Hva er normal reisetid fra hjem til hytta?
 (Skriv reisetid i timer og minutter, 1t 30min = 1,30)

	HYTTE 1		HYTTE 2		HYTTE 3	
	timer	min.	timer	min.	timer	min.
	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

40. Hvor nær hytta kan du/dere komme med kollektivtransport (ikke drosje)?
 (Skriv inn ca antall hele km)

	HYTTE 1		HYTTE 2		HYTTE 3	
	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

41. Hvis det ikke er vei fram til hytta, hva er ca avstand fra parkering til hytta sommerstid?
 (Skriv inn ca antall km, eks: 500m = 0,5)

	HYTTE 1		HYTTE 2		HYTTE 3	
	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

42. Hvis det ikke er vintervei fram til hytta, hva er avstand fra parkering til hytta på vinterstid?
 (Skriv inn ca antall km, eks: 500m = 0,5)

	HYTTE 1		HYTTE 2		HYTTE 3	
	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

43. Bruk antall dager du/dere har vært på hytta/hyttene
 (Skriv inn ca antall dager siste år (nov2007-nov2008))

	HYTTE 1		HYTTE 2		HYTTE 3	
Vinter (desember t.o.m. påske)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Vår (fra etter påske til sommerferie)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Sommer	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Høst (sept-okt-nov)	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Sum, ca antall dager siste år	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

44. Anslå ca. hvor mange opphold dette utgjør?
 (Skriv inn ca antall)

	HYTTE 1		HYTTE 2		HYTTE 3	
	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

45. Hvis denne hytta brukes uten at du eller andre i husstanden er med, hvor mange dager utgjør dette?
 (Skriv inn ca antall dager siste år (nov2007-nov2008))

	HYTTE 1		HYTTE 2		HYTTE 3	
	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

L

5

T

Listen nedenfor inneholder aktiviteter som ofte er forbundet med hytte/fritidsbolig.

Kryss av for aktiviteter du/dere ofte gjør på denne hytta/fritidsboligen og som du/dere anser som meget viktig. grunner til å være på denne hytta/fritidsboligen. (Hvis flere hytter : kryss av for hver enkelt hytte)

46. Aktiviteter (Flere kryss mulig per hytte)	HYTTE 1		HYTTE 2		HYTTE 3	
Soling og bading	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Bygging /reparasjon/vedlikehold	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Hagearbeid	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Lage god mat	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Slapper av i/ved hytta	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Gjør arbeid/studier	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Være sammen med familien	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Sosial omgang med hyttenaboer	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jakt/fiske	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Soppturer eller bærplogging	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Skiturer	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Sykkelture	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Benyttelse alpinanlegg	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Aktiv trening/ konkurransedrett	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Fotturer	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Padling/roing	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Selling	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Andre aktiviteter	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

47. Her følger noen utsagn og beskrivelser

47. Her følger noen utsagn og beskrivelser angående hytte og hyttebruk. Kryss av for dem du er enig i. (Flere kryss mulig per hytte)	HYTTE 1		HYTTE 2		HYTTE 3	
Hytteoppholdet ville være vanskelig uten å ha egen bil tilgjengelig	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Privatbil er eneste realistiske reise måte til hytta	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Jeg/vi ville brukt hytta mer om det var mindre bilkø	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Hytta har tilnærmet samme standard/ komfort som en bolig	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Hytta er viktig for å opprettholde kontakt med oppvekstmiljø	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
Hytta er viktig for å oppleve "uberørt natur"	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

48. Hvis du/dere har flere hytter og du måtte velge deg bare en av dem, hvilken ville det være?
 (Kun ett kryss)

	HYTTE 1		HYTTE 2		HYTTE 3	
	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

L

6

T

Båt

49. Eier eller disponerer du/dere båt
 Nei (Gå til spm. 54) Ja⇨ (Vennligst spesifiser under)
50. Hvilke typer båter eier/disponerer du? (Hvis du/dere har flere seilbåter/motorbåter, svar for den største av hver)
 (Flere kryss mulig, spesifiser for aktuelle)
- | | Antall fot | Antall hestekrefter | Antall sengeplasser | Verdi i millioner NOK (1 200 000 kr=1,20) |
|--|------------|---------------------|---------------------|---|
| <input type="checkbox"/> Seilbåt (Spesifiser ⇨) | | | | |
| <input type="checkbox"/> Motorbåt (Spesifiser ⇨) | | | | |
| <input type="checkbox"/> Robåt/jolle | | | | |
| <input type="checkbox"/> Kano/Kajak | | | | |
51. Hva slags utstyr har (den største) båten du/dere eier/disponerer? (Flere kryss tillatt)
 WC Dusj Kjøkken/pantry Flybølge
52. Hvor er (den største) båten i båtseongen? (Étt kryss)
 Ved hjemsted Ved hytte Samme båt brukes begge steder
53. Bruker dere årlig båt til ferieturer med overnatting?
 Nei Ja⇨..... Hvor mange overnattinger har du/dere hatt i båten siste 12 måneder?
 Skriv inn ca. antall dager

54. Har du/dere planer om å kjøpe/skifte båt?
 Nei Ja, skifte båt⇨
 Ja, kjøpe båt⇨

Hytte og hyttebruk

55. Her følger en del utsagn om hytte og hyttebruk. Marker i hvilken grad du er enig i utsagnene ved å sette ett kryss for hvert utsagn. Dersom du ikke har eller benytter hytte/feriebolig, gå til spørsmål 56.
 (For spørsmål som ikke er relevante for deg/dere, f.eks spm. 6 hvis du ikke har store barn eller spm. 12 hvis du ikke har bil med firehjulstrekk: Ikke kryss av for spørsmålet)
- | | Helt uenig | Noe uenig | Både og | Noe enig | Helt enig |
|--|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|
| 1. Jeg/vi ville brukt hytte mindre om jeg/vi hadde mer natur/friarealer hjemme..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 2. Hvis jeg får dårligere råd vil jeg feriere mer på hytta og mindre i utlandet..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 3. Jeg/vi ville reist like mye på hytta selv om reiseutgiftene ble fordoblet..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 4. Det er en stor fordel om hytta har like god komfort som hjemme..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 5. På hytta har jeg det gjerne mer primitivt enn hjemme..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 6. Barna bruker hytta mye fordi den er tilgjengelig med kollektivtransport..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 7. TV-spill /data/internett er viktig for at barn skal være med på hytta..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 8. Barna er mer knyttet til hytta enn til vår faste bolig..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |

Her følger flere utsagn om hytte og hyttebruk. Marker i hvilken grad du er enig i utsagnene ved å sette ett kryss for hvert utsagn.

- | | Helt uenig | Noe uenig | Både og | Noe enig | Helt enig |
|--|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|
| 9. Jeg/vi har bygd på hytta for at mine/våre barn skal bruke den mer..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 10. Mine/våre voksne barn bruker hytta mer etter at den er påbygd..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 11. Jeg/vi har stor bil for å få meg/oss alt vi trenger til hytta..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 12. Hyttebruk er grunnen til at vi har bil med firehjulstrekk..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 13. Jeg føler meg mer hjemme på hytta enn i min ordinære bolig..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 14. Hytta gir stilhet og ro som jeg/vi savner hjemme..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 15. Jeg liker godt å være alene på hytta..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 16. Jeg tenker mer på å spare energi i hverdagen enn i ferier..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 17. Min helse begrenser min/vår bruk av hytta..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 18. Det er helsebringende å være på hytta..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 19. Jeg/vi liker turer i odemark/villmark..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 20. Investering/pengeplassering har for meg/oss vært en viktig grunn til å anskaffe hytte/fritidsbolig..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 21. Hytte er viktig for å få pause fra hektisk hverdagsliv..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| 22. Jeg/vi har mye av samme type klær og utstyr både på hytta og hjemme for å slippe å ta det med fram og tilbake..... | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
56. Etter uroen/usikkerheten i bank/finans/økonomi har vi skrinlagt planer om hyttekjøp.....
 Nei Ja (Vennligst beskriv hvordan ⇨)
57. Har din/deres hyttebruk og/eller feriervaner endret seg vesentlig de siste 5 år, og i tilfelle hvordan?
 Nei Ja (Vennligst fyll inn kontaktinformasjon i feltet under)

58. NTNU ønsker å gjennomføre noen dybdeintervjuer om dette temaet. Kan du tenke deg å delta på en slik intervjurunde?
 Nei Ja (Vennligst fyll inn kontaktinformasjon i feltet under)

Navn	
Adresse	
Postnr. Sted	
Telefon	
epost	

Vedlegg 2: Svarinngang

Undersøkelsen består av et landsrepresentativt utvalg på 2250 personer i tillegg til et representativt utvalg på 950 personer bosatt i Trondheim. Utvalget er trukket fra Direkt medias adressedatabase blant personer i alderen 24-88 år.

Datainnsamlingen ble gjennomført i perioden oktober til desember 2008. Det ble gjennomført en runde purring.

Tabellen under viser fordeling av undersøkelsens utvalg og frafall. Vi ser at totalt 450 personer ikke ble nådd, ble sendt i retur, eller på annen måte ble utdefinert av undersøkelsen. Tar vi høyde for dette frafallet er svarresponsen på 28% totalt.

Utvalg	Bruttoutvalg	Frafall	Utvalg	Svar- inngang	Svar- prosent
Norge	2250	315	1935	536	28 %
Trondheim	950	135	815	245	30 %
Totalt	3200	450	2750	781	28 %

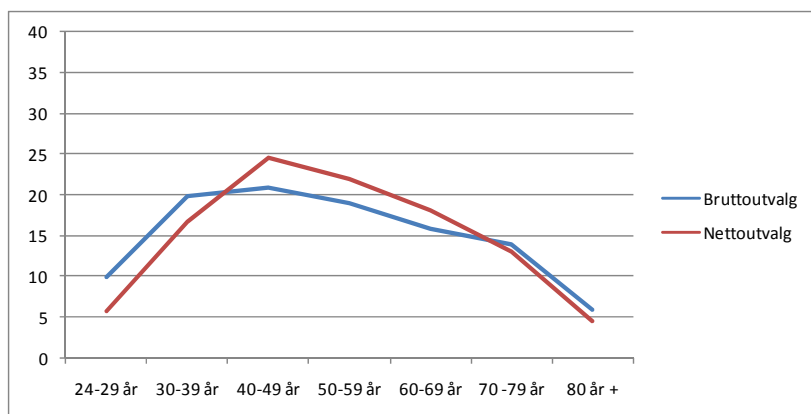
En kan ikke forvente å få svar fra alle som er trukket ut til å delta i en undersøkelse. Det vil alltid være noen som av ulike årsaker ikke deltar, enten fordi de ikke ønsker å delta eller fordi de av en eller annen grunn er forhindret fra å delta. I denne undersøkelsen utgjorde frafallet 72 prosent av bruttoutvalget. Konsekvensene av et så høyt frafall kan bli utvalgsskjevhet og høy utvalgsvarians

Tilfeldige skjevheter gjennom utvalgstrekking er erfaringsmessig små og vil ikke bli vurdert nærmere her. Frafall kan også føre til utvalgsskjevhet når fordelingen av en bestemt egenskap er annerledes blant dem som har svart, enn blant dem som er trukket ut i bruttoutvalget. Vi har imidlertid få egenskaper som gir muligheter for å undersøke slike forhold.

Utvalgsskjevhet i forhold til ett kjennetegn medfører ikke nødvendigvis at nettoutvalget er skjevt i forhold til andre kjennetegn, men utelukker ikke det motsatte heller. I denne undersøkelsen er frafallet på over 72 prosent, noe som gir større sannsynlighet for skjevheter enn ved et lavere frafall. I vurderingen av utvalgsskjevhet bør en analysere avvikene mellom netto- og bruttoutvalget. Hvis temaet en studerer har en særlig sterk sammenheng med egenskaper som er skjevt fordelt i utvalget, kan en vurdere å vekte datamaterialet for å minske effekten av skjevhetene. I de tilfeller vi har hatt muligheter til å undersøke slike skjevheter, har de være for små til at dette har hatt noen hensikt.

I figuren under viser vi en oversikt over henholdsvis brutto og nettoutvalg fordelt på aldersgruppe.

Vi ser at undersøkelsen er underrepresentert i forhold til de yngste aldersgruppene inntil 40 år, og den eldste aldersgruppen, over 80 år. Kjønnfordelingen i utvalget har ingen avvik i forhold til bruttoutvalget.

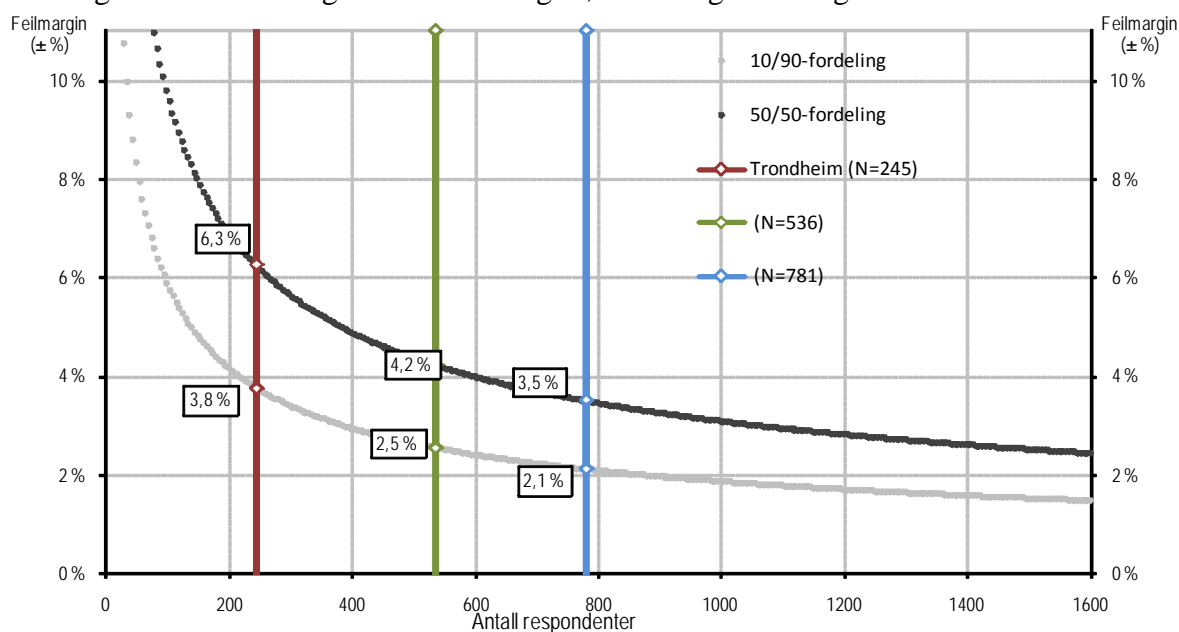


Da dette er en ren postal undersøkelse, vet en ikke så mye om hvorfor folk ikke deltar, men noen indikasjoner har vi fått gjennom tilbakemeldinger fra respondenter. Hovedinnvendingen mot å delta i undersøkelsen har vært at vedkommende ikke disponerte hytte, og dermed har vedkommende ekskludert seg selv fra å delta. En annen innvending mot å delta var den pågående debatten omkring finanskrisen og boligkrakk som nådde nye høyder like etter at undersøkelsen var sendt ut. Den rådende pessimismen på eiendomsmarkedet antas å ha hatt en negativ effekt på svarresponsen.

Vi finner imidlertid ingen grunn til å tro at disse hendelsene har hatt effekter som har gitt systematiske skjevheter i utvalget.

FEILMARGINER VED FORDELINGER

I enhver utvalgsundersøkelse må man operere med feilmarginer for fordelinger (prosentuering). Størrelsen på feilmarginen avhenger av utvalgetes størrelse, og av resultatet i utvalget. Jo mer prosenten som har en bestemt egenskap nærmer seg 50, dvs. jo mer heterogent utvalget er, dessto større feilmargin må vi regne med. I denne undersøkelsen med et utvalg på 780 personer, vil feilmarginene variere fra 2,1 prosentpoeng ved en 10/90-fordeling til 3,5 prosentpoeng ved en 50/50-fordeling. Figuren under viser hvordan feilmarginene utvikler seg ved ulike utvalgstørrelser og fordelinger.



Vedlegg 3: Intervjuguide 1

Personlige data:

Kjønn/alder/utdanning/jobbsiv.status/barn/barnebarn

Hyttefakta og boligfakta: Hyttestandard og størrelse Boligstandard og størrelse Hyttedesign Boligdesign Beliggenhet og uteområde - hytte vs bolig Parkering	Hvorfor denne hytta og hva betyr hytta: Begrunnelser for valg. Hva liker du og hva liker du ikke? Hva ønsker du av en hytte? Hytta som familiested? Framtidsplaner for hytta
Livet på hytta: Når er du på hytta? Reisemåte? Hvor ofte og lenge? Hvordan bruker du hytta?	Hytteliv vs. Hverdagsliv Utsikt/plass Måltider Turer Antrekk Sosiale liv m familie/m venner Mobilitetsmønster Miljøinteresse/atferd – hva er det for deg? Hjemme – på hytta? Co2 kvote i framtida?

Vedlegg 4: Intervjuguide 2 (gruppeintervju)

Runde rundt bordet – navn, alder, livsfase, yrke, bolig i byen, størrelse på hytta og kort beskrivelse av hytta

1. Hvorfor akkurat denne hytta?
Design, standard, størrelse
2. Hvorfor her på Stokkøya?
Sosiale, transport, felles-fasiliteter, fiske....
3. Hva gjør dere på hytta? Aktiviteter inne og ute. Måltider
4. Hvor ofte bruker dere hytta?
5. Hva betyr hytta for dere? Hytte vs hverdagsliv
6. Hva betyr de sosiale mulighetene som finnes her?
7. Bruker dere disse?
8. Ville du valgt annerledes hvis du skulle kjøpe hytte i dag? Hvis ja – hva?
9. Hva er spesielt med deres hytte og dette hytteområdet i forhold til tradisjonelle hytteområder?
10. Noe om miljø/energi og valg av hytte?

Vedlegg 5: Intervjuguide hyttemesse, Trondheim 8-9 mai 2009

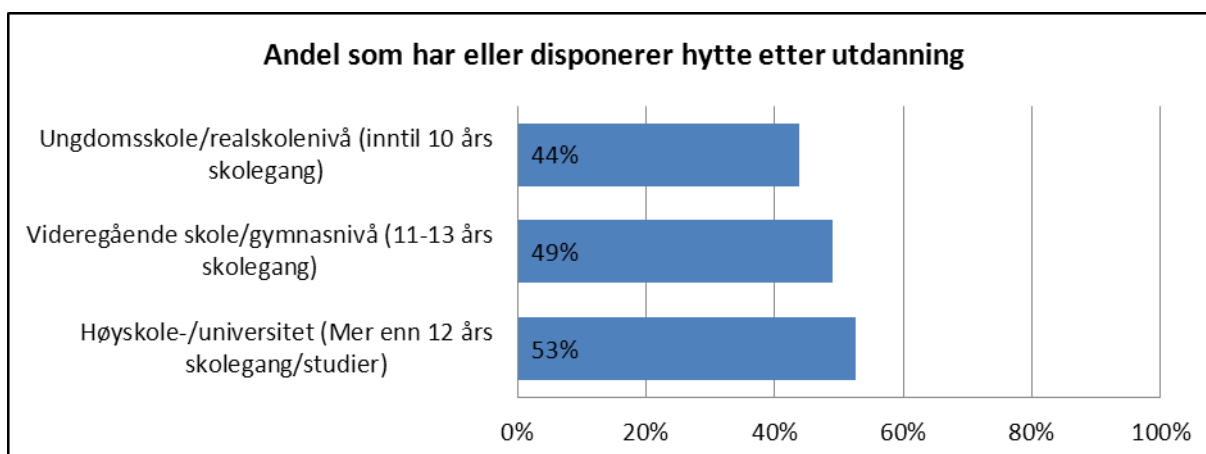
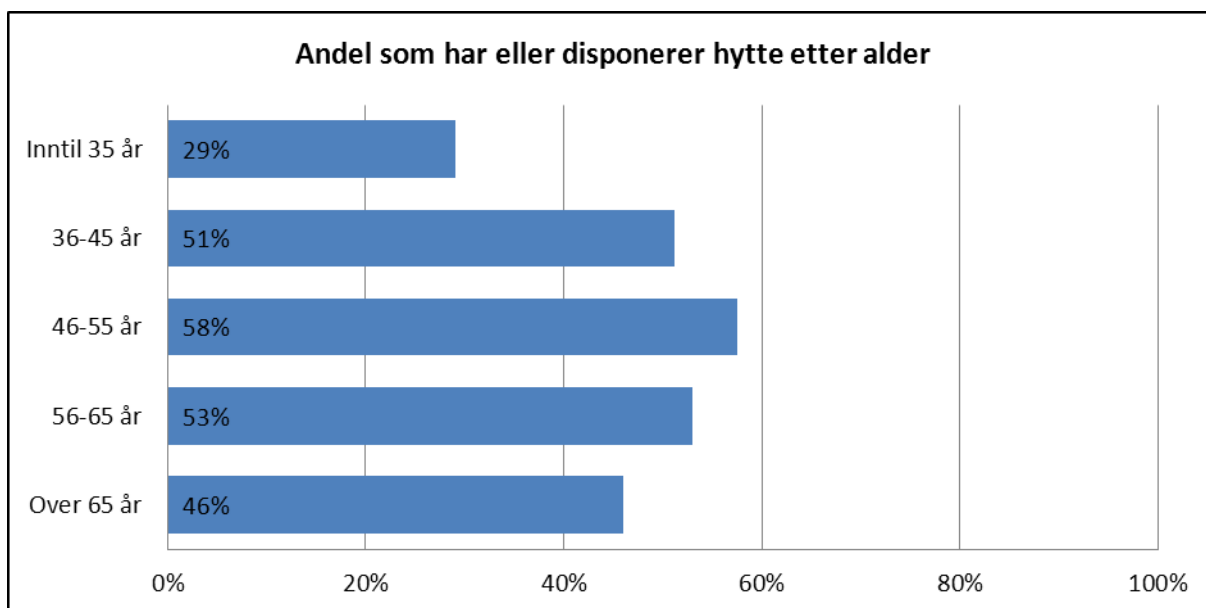
Fokus: Hvem kjøper hva slags fritidsboliger – hva spør de etter?

Beregnet på: Leverandører og selgere av hytter og fritidsleiligheter

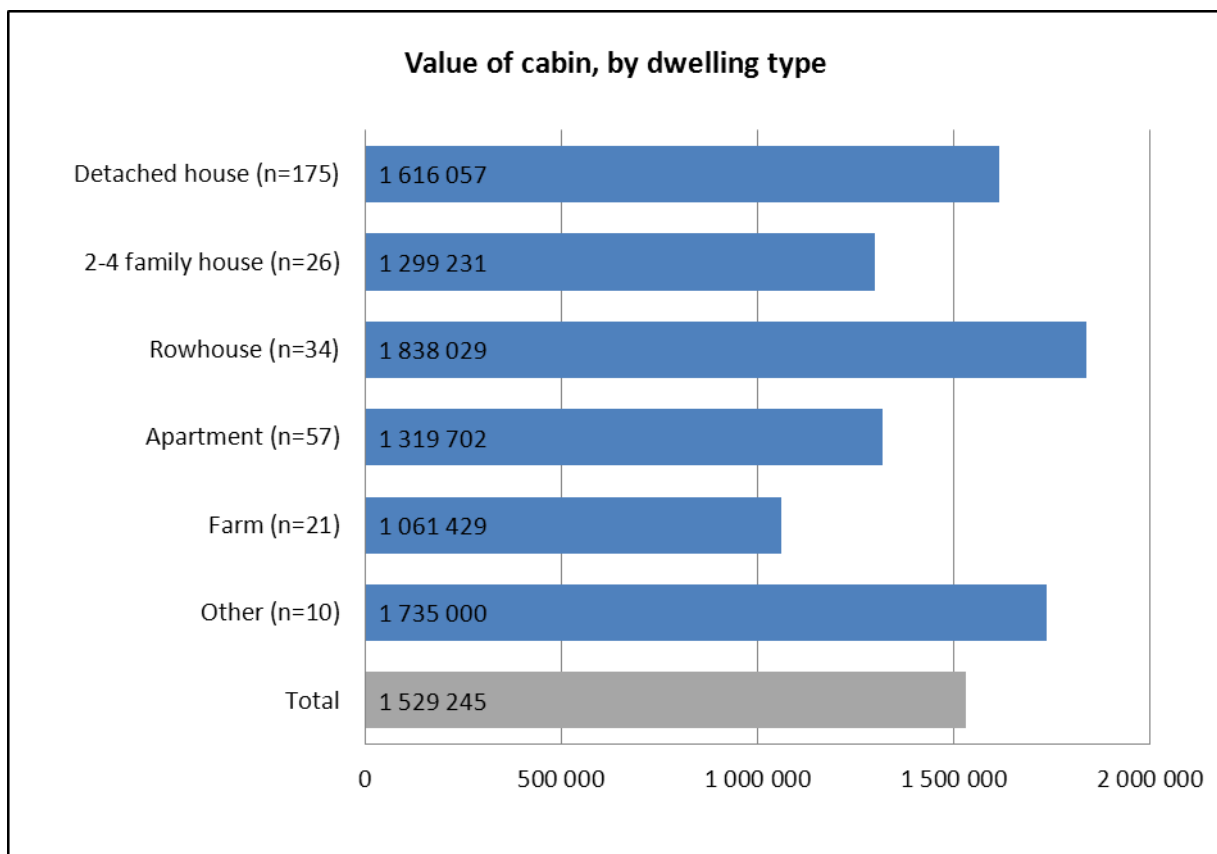
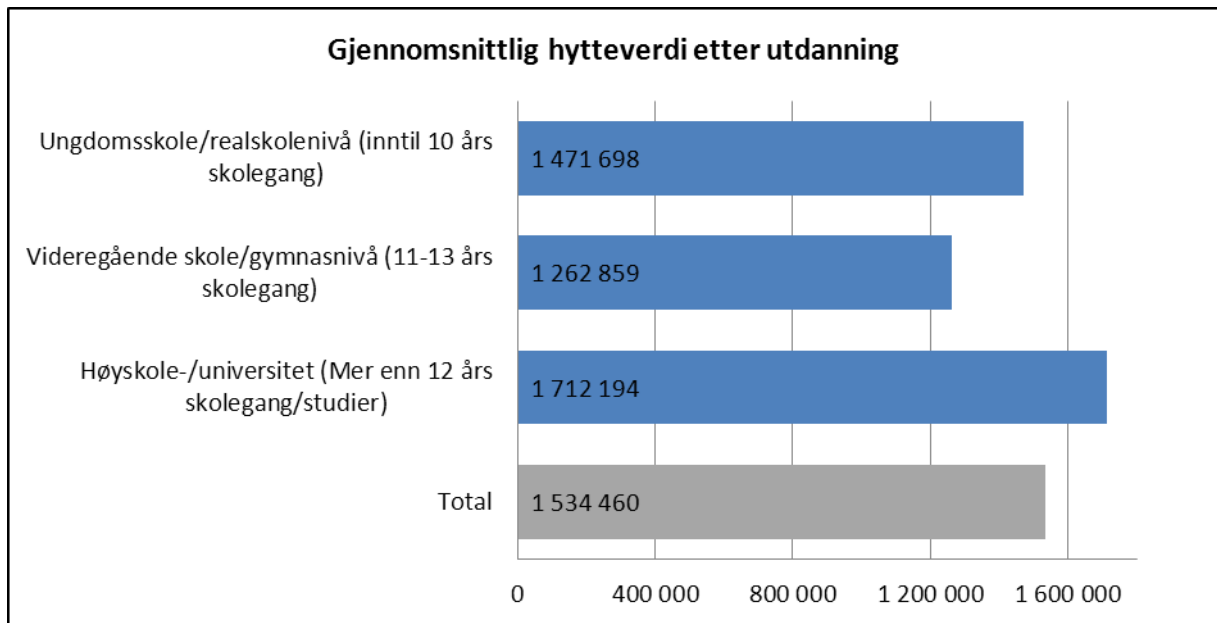
1. Navn på produkt og produsent
2. Hvem er disse hyttene/fritidsboligene rettet mot (hvilken kjøpergruppe?)
3. Hva legger dere vekt på når dere selger dem?
4. Hva spør folk om? (er de opptatt av miljøspørsmål?)
5. Hvem er mest interessert?
6. Endringer / tendenser i forhold til hva folk spør om?
7. Hvordan vil du karakterisere den typiske kjøperen av denne typen fritidsboliger?
8. Har du noe inntrykk av om *hvordan folks permanente bolig er* (hvor den ligger, hva slags type bolig osv) påvirker hva de ser etter nå de kjøper fritidsbolig?

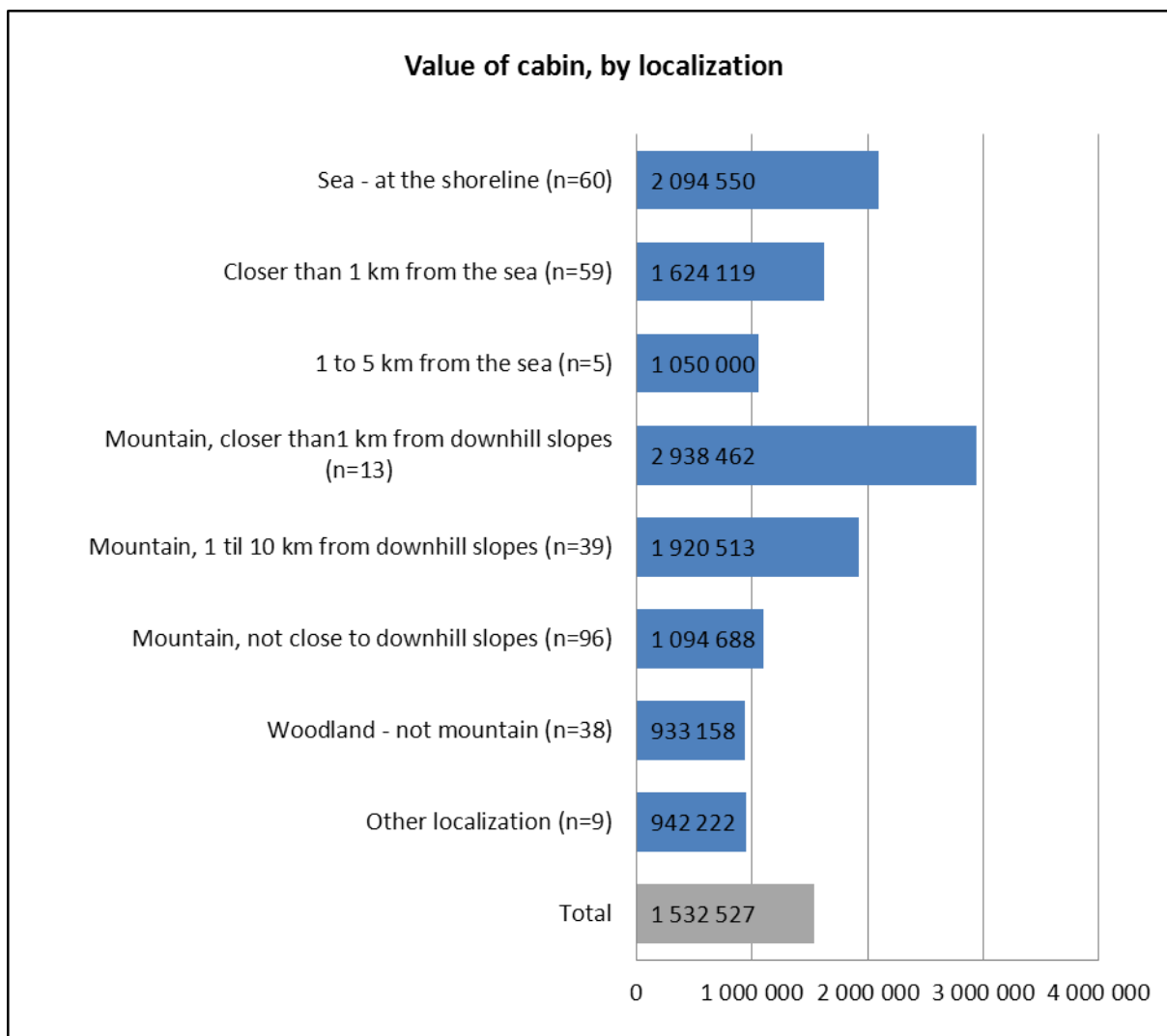
Vedlegg 6: Supplerende figurer

Kjennetegn ved husholdninger som disponerer hytte

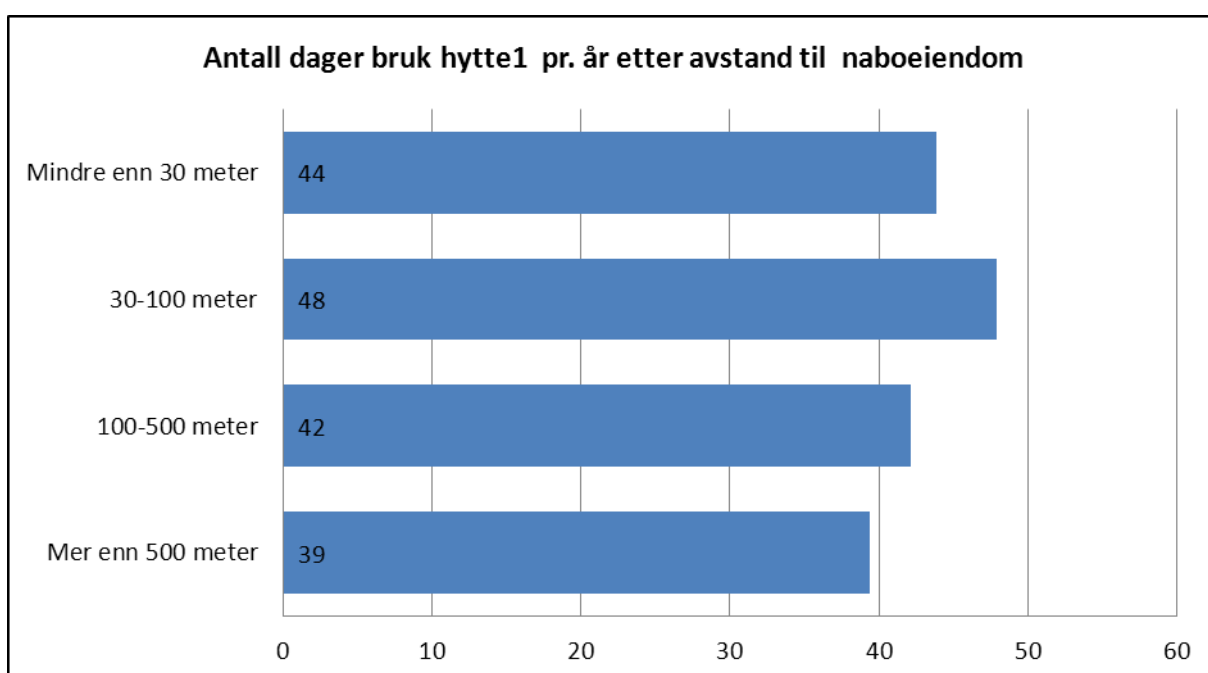


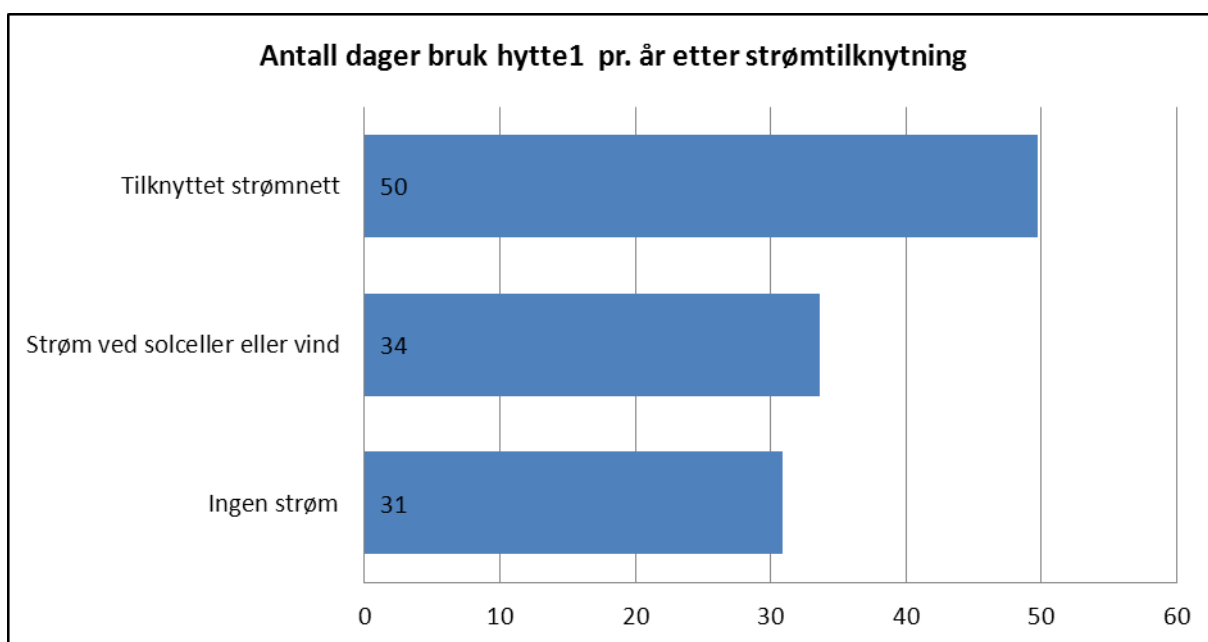
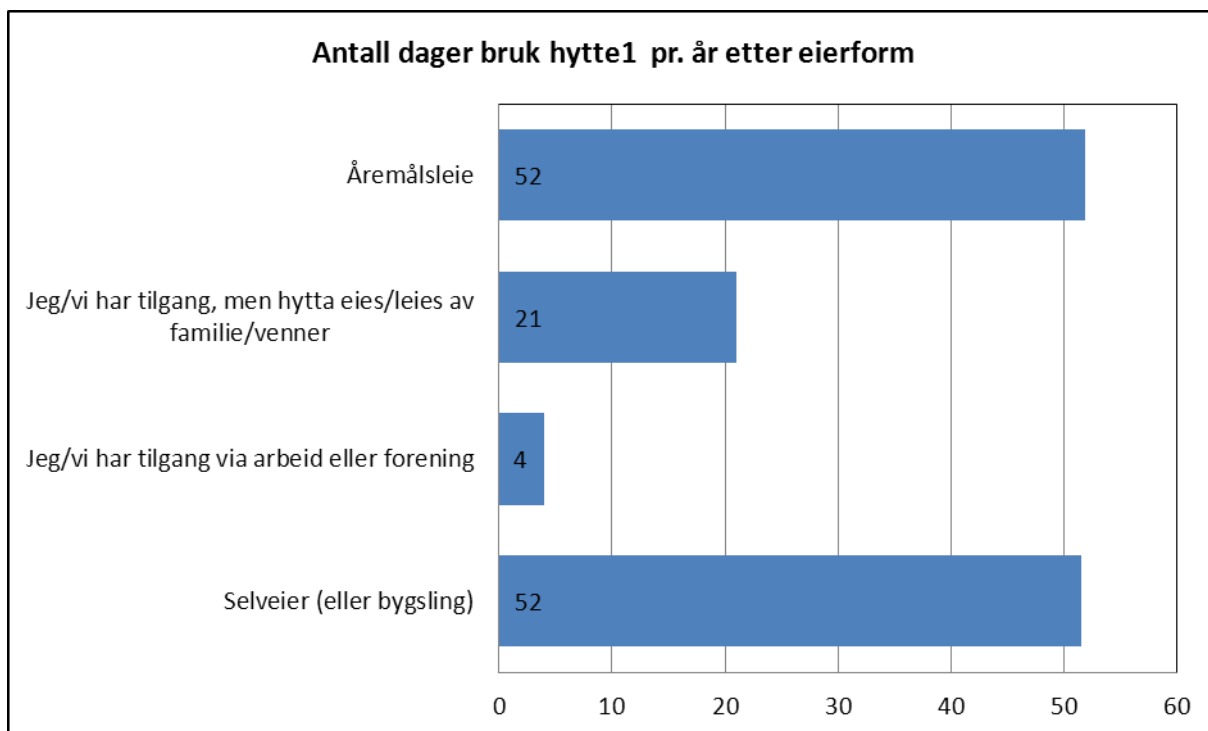
Hytteverdi etter utdanning, bolig og lokalisering av hytta



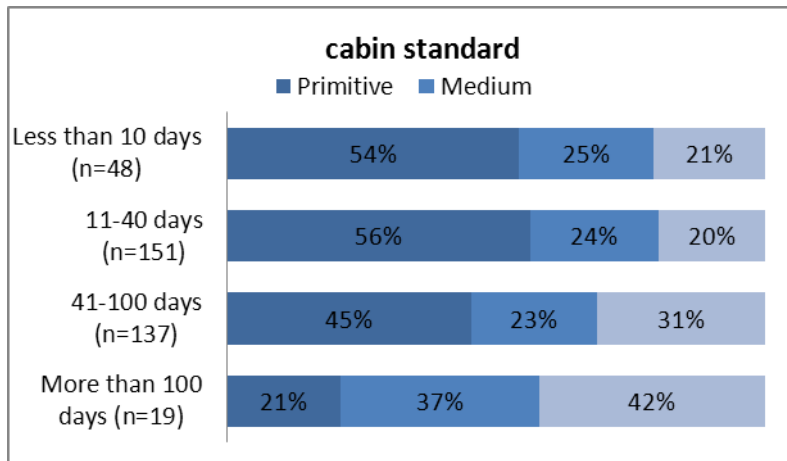


Bruk av hytta etter avstand til naboeiendom, eieform og strømtilknytning

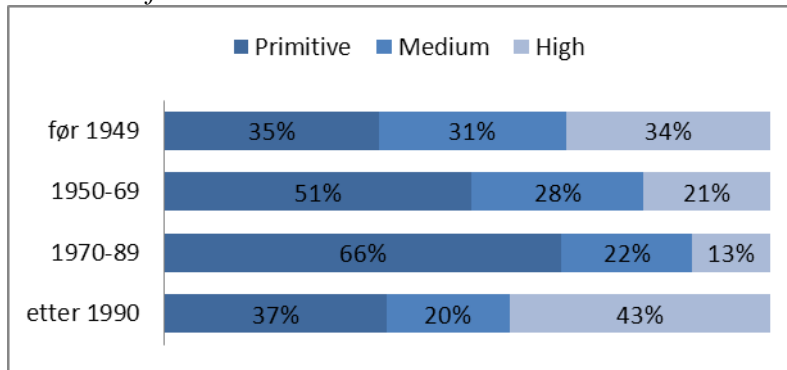




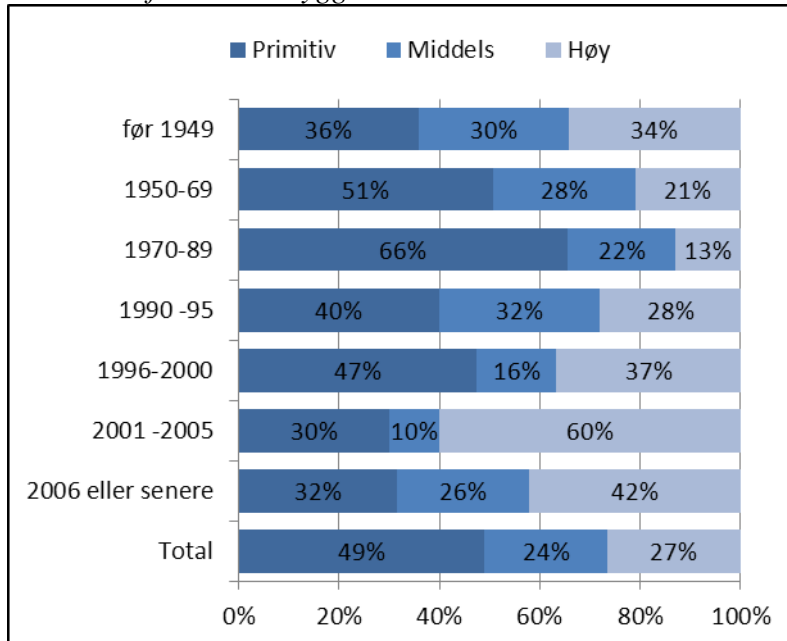
Standard og holdninger til standard



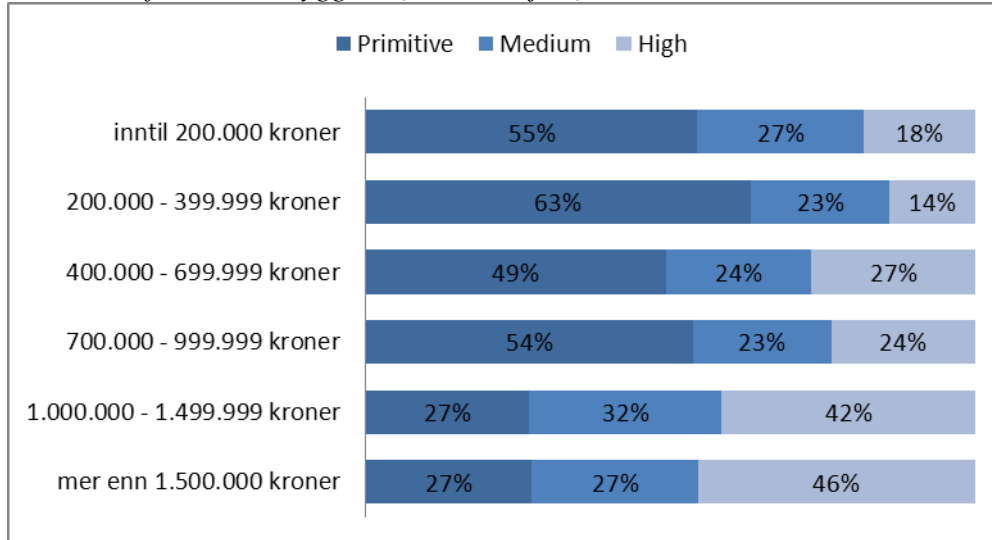
Standard i forhold til bruk



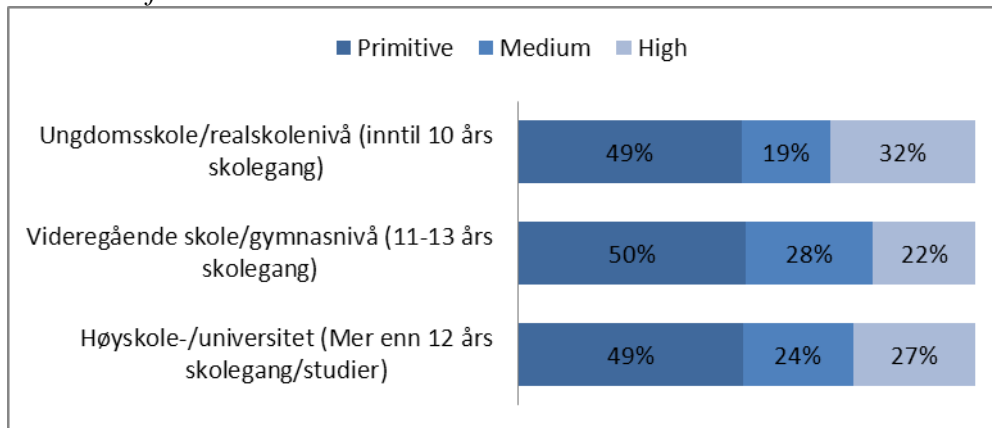
Standard i forhold til byggeår



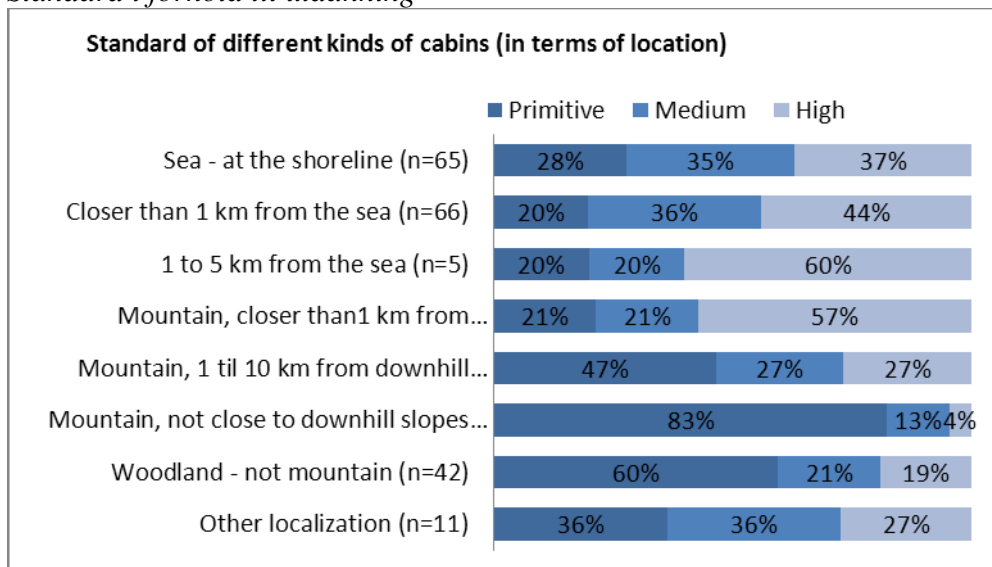
Standard i forhold til byggeår (mer detaljert)



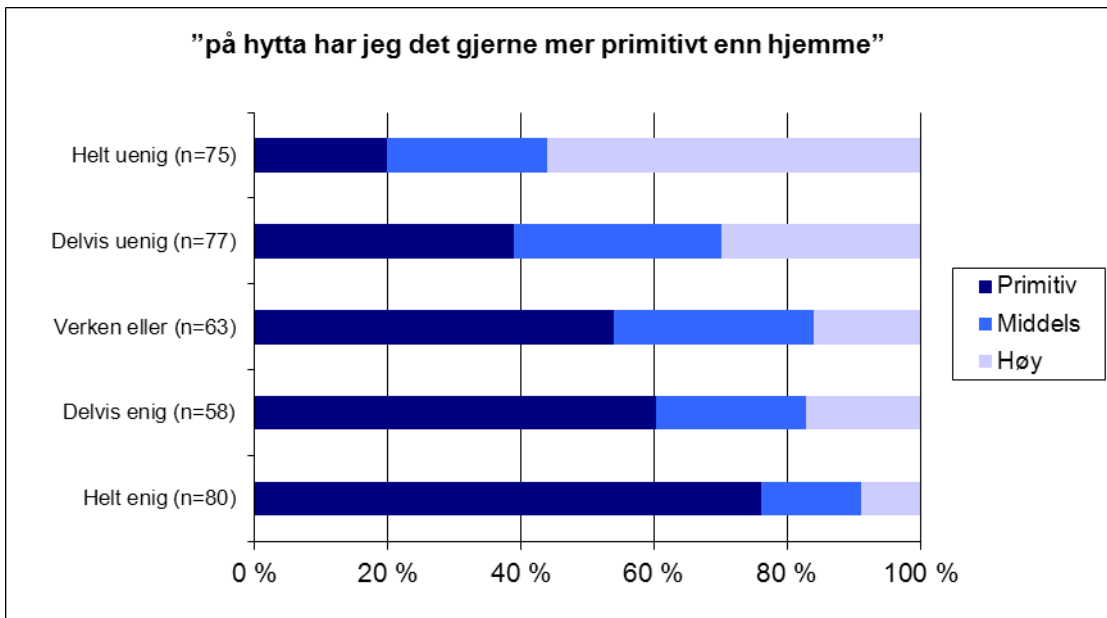
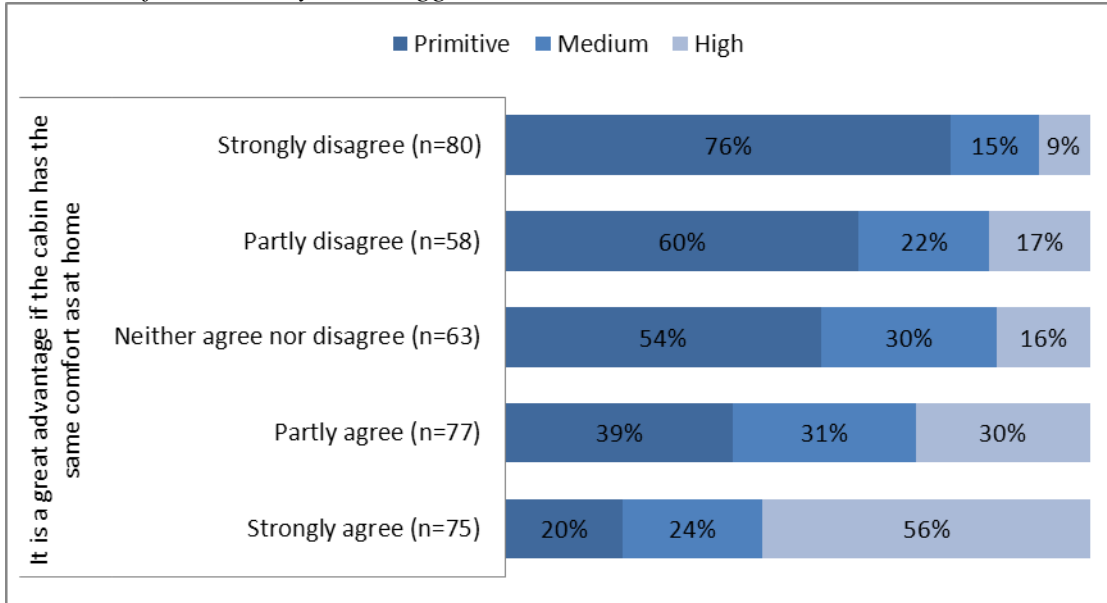
Standard i forhold til inntekt



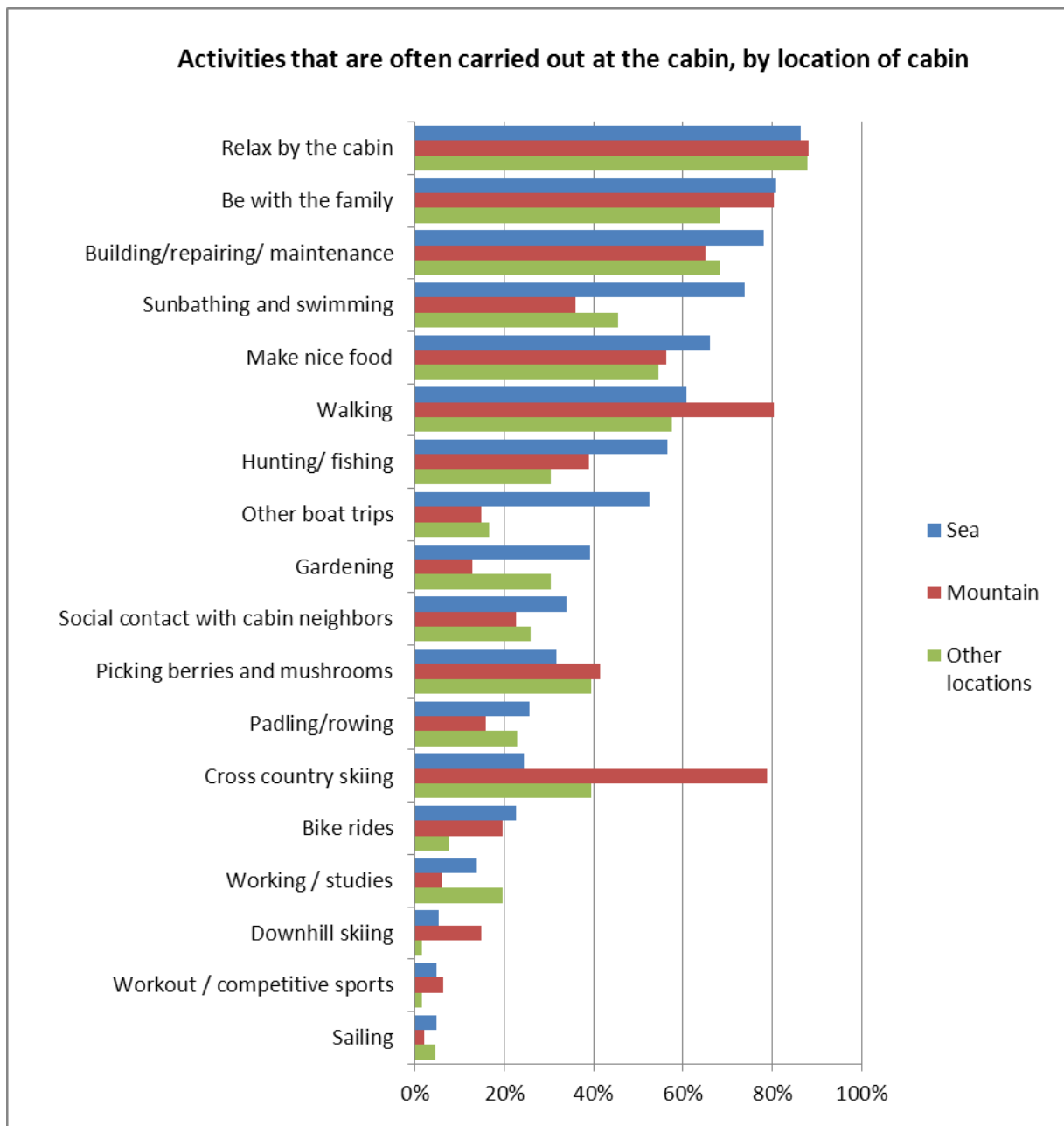
Standard i forhold til utdanning



Standard i forhold til hyttas beliggenhet



Aktiviteter på hytta



ISBN 978-82-7551-087-5

